ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4803 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 27/10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՇԱՊԱՆ 1319 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4803

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրն.
» » »	վեցամսեայ	22	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 109 ղրուշի հաշուով:

[illegible]

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱԼԻՒՐՆԵՐԸ
ԵՒ
ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ

Այս օրերս տեղական ցորենի սպառման ի նպաստ Կ. Պոլսոյ տնտեսական սենեակի կողմէ առաջարկուած եւ կայսերական բարեհաճ Իրատէով մը որոշուած միջոցներու մասին խել մը հրատարակութիւններ եղան տեղական մամլոյ մէջ:

Խնդրոյ նիւթ եղող միջոցներուն մէջ, հացի պատրաստութեան մասին եղած կարգադրութիւնը թէ՛ երկրին երկրագործութեանը եւ թէ՛ սպառողներու շահուց տեսակէտով կրկնակի կարեւորութիւն մը ունի: Ուստի պէտք կը դատենք մեր ընթերցողներուն պարզել այդ խնդիրը:

Յայտնի է թէ Թաղապետութիւնը փռըուց հացի կշիռը, քանակը եւ գինը միշտ իր աչալուրջ հսկողութեան ենթարկած է, սպառողներու, այսինքն ամբողջ հասարակութեան շահերը պաշտպանելու համար հացագործներու շահադիտութեանց դէմ: Ահա այդ պատճառաւ որոշուած է որ հացին չաղախը թէ տեղային եւ թէ օտար ալիւրներէ բաղկանայ, որպէս զի տեղային կակուղ ցորեններէ աղացուած ալիւրներու պարունակած կլիւթէնի տկար քանակութիւնը, օտար կարծր ցորեններէ աղացուած ալիւրներու կլիւթէնի աւելի առատ պարունակութեամբը զօրանայ: Կլիւթէն անունն է այն մածուցիկ տարրին որ նշաձը տանելէ վերջը ալիւրին մէջ կը մնայ եւ որ հացին խմորումին ազդու կերպով կը սատարէ:

Արդ, թէեւ այդ մասամբ օտար ալիւրներէ պատրաստուած հացերը՝ շնորհիւ իրենց պարունակած կլիւթէնի առատ պարունակութեան, սննդային եւ մարսողութեան համար վիճակ մը ստացած են, սակայն քանի որ օտար ալիւրները աւելի սուղ են քան թէ տեղայինները, առաջիններուն պարտաւորիչ գործածութիւնը հացի օրինական գինը կը բարձրացնէ եւ տեղային ալիւրներու սպառումը կը նուազեցնէ:

Կայսերական կառավարութեան կողմէ այս անգամ տրուած որոշումը մէկ քարով երկու թռչուն որսալու պաշտօնը ունի ուրեմն: Այսինքն հացի գինը փոխանակ տեղային եւ օտար ալիւրի սուղ գիներուն համեմատ որոշելու, միայն տեղային ալիւրներու աւելի աժան գիներուն համեմատ սահմանելը՝ մէկ կողմէ հացերուն լոկ տեղական ալիւրներով պատրաստուելուն դէմ եղած արգելքը պիտի բառնայ եւ միւս կողմէ այդ արգելքի բարձման շնորհիւ հացի գինը պիտի իջնէ:

Միւս կողմէ ո՞վ չէ գիտեր թէ հակառակ թաղապետական իշխանութեանց աչալուրջ հսկողութեան, փռապանները օտար եւ տեղական ալիւրներու սուղ գիներու համեմատ որոշուած հացի գինները գանձելով հանդերձ, օրէնքին տեղական եւ օտար ալիւրներէ բաղկանալը հրամայած հացերը ոչ միայն տեղական, այլ նաեւ աժանագին ալիւրներէ պատրաստելու խաբեպատիր միջոցը գտած էին:

Եւ յետոյ, կրնա՞յ ըսուիլ թէ բոլոր օտար ալիւրները նոյն իսկ առատ կլիւթէն պարունակելու տեսակէտով անվիճելի են: Շատ անգամներ օրինակի համար Մարսիլիայէ եկած ալիւրները տեղային կակուղ ցորեններէ պատրաստուած ալիւրներու չափ անգամ կլիւթէն չեն պարունակեր եւ երբեմն օտար մարմիններով ինչպէս գաճ՝ խարդախուած ալիւրներ եւս գաղտագողի կը խառնուին մեր կերած հացին մէջ:

Ուստի, կայս. կառավարութեան կողմէ տրուած արդի որոշումը խիստ բանաւոր է: Սակայն, պէտք է գիտնալ թէ այս կարգադրութեամբ դժուարահաճ սպառողները իրենց ուզած տեսքով ու պատրաստութեամբ հաց ճաշակելու առիթէն չպիտի զրկուին: Ամէն փռապան իրաւունք պիտի ունենայ սովորական հացէն տարբեր որակի հացեր ալ պատրաստել իր ուզած կերպով կամ պարունակութեամբ, որոնց վաճառման գինը թաղապետական միջամտութեամբ չպիտի որոշուի ալ եւս, այլ խնդրանքի եւ առաջարկի բերմունք ազդեցութեան տակ:

Արդէն այդ օրէնքը չէ որ հացին չափ կենսական պարէններ ինչպէս միս, կաթ, եւ այլն, եւ այլն բանաւոր գիներով սպառողներու տրամադրութեան տակ կը դնէ: Տնտեսական աշխարհը կառավարող ընդհանուր օրէնքները այնքան իմաստուն են որ ոչ ոքի միջամտութեան հարկ չեն թողուր սպառողներու ինչպէս նաեւ արտադրողներու իրաւունքները եւ շահերը հաւասարապէս պաշտպանելու համար:

Հացին վաճառման գինին մասին կայսերական կառավարութեան հոգածու հսկողութիւնը միշտ իր բարերար ազդեցութիւնը ունեցած է: Այս անգամուան տրուած որոշումը անշուշտ ալ աւելի օգտակար պիտի հանդիսանայ ամբողջ հասարակութեան:

Զ. Ն.

ՊՕՂՈՍ ԷՖ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Նորոգ հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան, Օրթագիւղ ծնած, եւ Թաղին Ս. Թարգմանչաց վարժարանը յաճախելով, քիչ շատ ուսում առած էր: Իր երաժշտութեան վարժութիւնը կը պարտէր երաժշտապետ ու նշանաւոր ձայնագրագէտ Երանեան Գաբրիէլին, երբ սա Օրթագիւղի վարժարանը կը պաշտօնավարէր 1860ին:

Իր մանկութենէն ի վեր, հանգուցեալը միշտ սիրահոր ուսումնական, փափաքած էր՝ Վենետիկի Ռափայէլեան վարժարանը երթալ եւ իր ուսման ընթացքը հոն աւարտել: Սակայն Քէֆսիզեան Մկրտիչ եպիսկոպոս (այժմ Սսոյ Կաթողիկոս), Պօղոս Էքսէրճեանը համոզելով՝ Ներսէսեան Սարգիսին հետ (այժմ Դուրեան Եղիշէ Եպիսկոպոս) իր ծոցը՝ Էնկիւրիւ տարած է զայն, որպէս զի իր ուսումը կատարելագործէ տեղւոյն Ս. Աստուածածնայ վանքին մէջ նոր բացուելիք Ժառանգաւորաց վարժարանին մէջ: Հո՛ն, եօթը ամիս չափ ի զուր ժամանակ վատնած է, իբրեւ [illegible] ունենալով Ուլնիայի [illegible] Առաջնորդը, որ հիմա Գրիգոր Վարդապետ է, եւ քարոզիչ Ֆէրիգիւղի եկեղեցիին:

Պօղոս Էքսէրճեան, այդ եօթնամսեայ [illegible] մէջ, եթէ բան մը չէր սորված, գէթ եկեղեցական նուիրական չորս աստիճանները առած էր Տ. Մկրտիչ Սրբազանէն, վերադարձին Ներսէսեան-Դուրեանին հետ: Ասկէ քանի մը շաբաթ յետոյ Պոլիս վերադարձած է յուսախաբ վիճակի մէջ:

Պօղոս Էքսէրճեան՝ այն ատեն տակաւին գործի մարդ չէր, այլ վանքի մարդ: Ուստի, մայրաքաղաքս վերադառնալուն, Աչնանեան Ամիրային տունը՝ իբր վարժապետ հրաւիրուեցաւ համեստ ամսականով մը: Այդ տուները՝ վարժապետութիւնը՝ տեսակ մը ծառայութիւն էր:

Աչնանեան Մարտիկ աղային աղջիկները շատ չարաճճի էին, սակայն Էքսէրճեան իր խորամանկ ու կենցաղագէտ բնաւորութեամբը գրաւած էր զանոնք: Այս կերպով՝ մեր վարժապետը ինքզինքը սիրցնելով՝ Աչնանեան գերդաստանին, յաջողած էր Աչնան Պօղոս Ամիրային Վալիտէ Խանը ունեցած գրասենեակին մէջ գործակատարի պաշտօն մը ձեռք ձգել: Քիչ ատենի մէջ՝ քանի մը հարիւր ոսկի դրամագլուխով մը տէր եղաւ Էքսէրճեան: Ասոր ծանօթ սեղանաւոր մը՝ Թոշճեան Սարգիս էֆէնտիի պաշտպանութեամբ, եւ մանաւանդ իր ինքնաշխատութեամբը՝ 1870ին սեղանաւորական առանձին գործ մը բացած էր Ցարախճի Խանին մէջ, Աչնանեանց քովը վաստկած առձեռն համեստ դրամագլխովը: Հետզհետէ յառաջանալով, սեղանաւորական ասպարէզին վրայ բաւական կոկիկ դիրք մը գրաւեց, ու քանի մը տարի յետոյ ամուսնացաւ Ենիգաբուցի օրիորդի մը հետ:

Այն ատեն Թաղային գործերու մասնակցութեան հրաւիրուեցաւ Թաղին քարոզչին կողմէ: Պօղոս էֆ. Էքսէրճեանի Թաղական Խորհրդոյ ատենապետութեանը օրով էր որ 1880ին, Ենիգաբուի Ս. Առաքելոց եկեղեցին վերաշինուեցաւ ծանօթ ազգայիններու ձեռնտուութեամբ: Ենիգաբուի Թաղեցիներուն քուէովը Պատրիարքարանի կարեւոր ժողովներուն անդամակցեցաւ: Տնտեսական Խորհրդոյ անդամ եւ Ատենապետ ընտրուեցաւ: Պատրիարքարանի պաշտօնեաներու ամսականները, առաջ շուտով կամ դիւրութեամբ չէին վճարուեր: Էքսէրճեան իր սեղանաւորական ճարպիկութեամբը ու մասնագիտութեամբը, պաշտօնեաներու ամսականները վճարելու համար հարկ եղած գործնական միջոցները ցոյց կու տար, երբ քիչ շատ դիւրութիւններ յանձն առնելու տրամադիր գտնուէին:

Իր բնակութիւնը՝ երբ Լանկայի կողմերը փոխադրեց, Մայր Եկեղեցիին ու Թաղ. Խորհուրդի անդամ ընտրուեցաւ, ու միանգամայն բաւական տարիներ վարեց նոյն Խորհուրդին Ատենապետութեան պաշտօնը:

Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան, սովորութիւն ունէր ամառանոցի համար Գնալը կղզին երթալու: Կիրակէէ կիրակի կղզին եկեղեցին կը յաճախէր, եւ օրուան երգեցողութեանց կը մասնակցէր իր հաճոյ ձայնովը եւ սահմանեալ երաժշտութեամբը: Վերջապէս Տ. Յարութիւն Պատրիարք՝ Պօղոս էֆ. Էքսէրճեանի այս բարի տրամադրութիւնը քաջալերելու համար՝ յատուկ կոնդակ մը ղրկեց իրեն, արտօնելով զինքը, որ կիրակի եւ տօնական օրերուն՝ Ս. Պատարագի ժամանակ, ո՛չ միայն ատեանէն, այլ եւ բեմէն՝ Հանգստեան Ս. Աւետարանը կարդայ եւ «Հաւատամքը» արտասանէ: Այս եկեղեցական պատուակալ առաւելութենէն զատ, մէկ քանի անգամ Գնալըի եկեղեցիին Թաղ. Խորհրդոյ անդամ ալ ընտրուեցաւ: Մերթ ընդ մերթ եպիսկոպոսներ եւ վարդապետներ կղզի կը հրաւիրէր յատկապէս, ժողովրդեան սիրտը տաք պահելու համար հանդէպ Մայրենի Եկեղեցիին:

Վերջերս իր գրասենեակը հաստատած էր Զիւմպիւլ Խանին մէջ, եւ բնակութիւնը Կէտիկ-Փաշա, ուր արդէն Գումգաբուէն եւ ուրիշ արուարձաններէ դիւրակեցիկ ազգայիններ շատոնց փոխադրուած են, նոյն Թաղին օդասուն ըլլալուն պատճառաւ:

Կէտիկ Փաշայէն ալ Պօղոս էֆ. Էքսէրճեանը հանդարտ չձգեցին: Մերթ Թաղական կ'ընտրէին Պօղոս էֆ.ն, որ կը հրաժարէր կամ կը խուսափէր այդ պաշտօնէն, իր տեղը՝ ուրիշ աւելի գործօն Էքսէրճեան մը ցոյց տալով: Վերջին անգամ ալ Կէտիկ-Փաշայի Թաղականութեան նորէն ընտրեցին զինքը, սակայն դարձեալ հրաժարական տուաւ:

Ինչպէս ըսինք, երաժշտասէր էր: Երաժիշտներն ալ գնահատել գիտէր: Ուստի, երկու տարի առաջ Մայր եկեղեցիի Դպրաց դասուն կողմէ պատուուելով — Դպրապետ ընտրուեցաւ, եւ հաստատուեցաւ Ս. Պատրիարքին յատուկ կոնդակովը:

Այս պատուակալ պաշտօնին մէջ, Պօղոս էֆ. հազիւ քանի մը անգամ [illegible] մեծ [illegible], Մայր եկեղեցիի մէջ [illegible] յիշատակ թաղման՝ [illegible], որ, յուղարկաւորութեանը օրն ալ, յատուկ կարգադրութեամբ, [illegible] գագաթին վրայ սփռուած էր ի յարգանս հանգուցեալ սեղանաւոր Դպրապետին, որ Դպրաց դասու շապիկներու ծախքը եւ կալուածներու աւուրքները վճարելու մասին՝ քիչ շատ [illegible] ըրած էր:

Պօղոս էֆ. Կիւլպէնկեան շատ կը սիրէր Էքսէրճեան Պօղոս էֆէնտին: Ս. Ծնունդի եւ Ս. Զատկի նուէրները օրեր, Կէտիկ Փաշայի Թաղը բնակող կարօտ ազգայիններուն բաշխելու համար, Պօղոս էֆ. գումար մը կը յանձնէր Էքսէրճեանի՝ որ կը բաշխէր լռելեայն:

Այս պարագային կամ վստահութենէն առթուելով, գրեթէ երկու տարի առաջ ալ, Էքսէրճեան Պօղոս էֆ. անդամ առաջարկուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան պակասող անդամի մը տեղ: Ազգ. Վարչութիւնը ընդունեց Էքսէրճեանի անդամակցութիւնը, որով Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր մարմնոյն Գանձապետ կարգեց զայն:

Էքսէրճեան, բնութեամբ [illegible], շռայլ չէր, բայց ժլատ ալ չէր ըսուեր: Քիչ շատ կը նպաստէր կարօտեալներու, բարեգործական հաստատութեանց ինչպէս ազգային [illegible] հանգանակութիւններու: Միշտ մասնակցած է իր կարողութեան չափով:

Էքսէրճեան Պօղոս էֆ. ընթերցասէր ալ էր: Ամէն լրագիրներու բաժանորդ գրուած էր: Ինքը թէեւ գրելու կարողութիւն չունէր, սակայն յօդուածագիրներուն երբեմն տուն կուտար եւ զանոնք նիւթեր կը ներշնչէր: Ան ինքը օգտուած էր իր հասակին փորձառութիւններէն ու իր գիտցած ժամանակակից տեղեկութիւններէն:

Վերջին ծայր մաքրասէր էր, այնպէս որ իր մաքրասիրութիւնը՝ այն ատենները ծայրայեղութեան տարած էր, որ երբ արծաթ եւ ոսկի դրամներ համրելու ըլլար, յատուկ սպիտակ ձեռնոց մը ունէր ալ ձեռքին հագած կը գործածէր, որպէս զի դրամներուն ժահը իր մատներուն վրայ չիջնէ:

Էքսէրճեան Պօղոս էֆէնտի համակրելի եւ զուարթ բնաւորութիւն մը ունէր, որով տեսակ մը ժողովրդականութիւն շահած էր ոչ միայն ամէն դասակարգի ազգայիններու քով, այլ եւ իրեն հետ առեւտրական գործ ունեցող օտարազգիներու ալ մէջ:

Վերջապէս, այս ամէն առաւելութիւններով օժտուած ազնուաբարոյ անձը կը կորսնցնենք մէկ երկու ամիս տառապելէ վերջ, անցեալ կիրակի առաւօտ 57 տարեկան հասակին մէջ իր հոգին աւանդեց Սէն Ժորժ հիւանդանոցին մէջ, ուր կը մնար քանի մը շաբաթներէ ի վեր, վիրաբուժական գործողութիւն կատարուելու համար:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ՍԷՕԼԷՕԶ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

(Շար. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Այդտեղ ընկերական կեանքը ընդհանրապէս [illegible] սահմաններու մէջ է: Շատեր նոյն իսկ հոն կ'ընեն իրենց ամբողջ ճոլը: Հարուստները տուներու մէջ իբր ծառայ կը գործածեն երիտասարդներ, որոնց արտերու կամ պարտէզներու [illegible] պատրաստելու եւ անասուններ գործերու օգնել, կամ այծերը արածել ու պահպանել: Ասոնք պէտքէ որ կ'ընտրուին գիւղական լեզուով:

Սէօլէօզցիք ալ հաւաք հիւրասէր են եւ օտարի մը հրաւիրման կամ [illegible] գործին մէջ յաճախ կը մեկնին երթալու հետ: Երբ այցելու մը կամ գիւղը բնակելու եկող օտարական մը սրճարան մը կ'երթայ, հոն գտնուողները կարգաւ սուրճ կամ թէյ կը դրկեն անոր, եւ եթէ հիւրը սրճամոլ մըն է, չարթուած մը պաշտօնապէս կրնայ նուիրել իր ատամնաքիւն: Կը սիրեն հայրենասիրել, խիստ հետաքրքիր են եւ երբեմն այնպիսի հարցումներ կ'ուղղեն իրենց խօսակցին՝ որոնք կրնան վիրաւորել անոր արժանապատուութիւնը, եթէ լրջմտութեամբ չկարենայ զգուշանալ պատասխանել, եւ կամ ճարտարօրէն տարօրինակ ուղղութիւն մը տալով խօսակցութեան նիւթին:

Տեղւոյն հարսանիքները շատ սիրուն ու զուարճալի կողմեր ունին: [illegible] կինը նուազով ու զարդարուն յագուստով կը յանձնեն զինք իրենց [illegible] կողմէն եկող [illegible] բազմութեան մը՝ որ երգելով քայլ կը քալէ [illegible], չարքաշ [illegible] մէջ: Գօտկի ապագայութիւնը [illegible] մէջ կը կատարուի միշտ:

Երկար սեղան մը շարուած է այն օրը, հարսնիքի ատեն դաշերը լայնօրէն բաց են, եւ հրաւիրեալներ ինչպէս նաեւ անկոչ բազմականներ վերջէն վար կը վխտան: Կ'ուտեն, կը խմեն, կը պարեն ու... բնականաբար կը գինովնան ալ, սակայն եթէ գռեհիկ բան մը կայ՝ այս խրախճանութեանց կարգով չվերջանալն է, եւ եթէ Բագրատ [illegible] մէջ գտնուիք, խիկ ծայրայեղ մոլեռանդ մը, իսկոյն կը միջամտէ [illegible], հալածելով եւ կամ դուրս նետելով անհանոյ գլխաւորը:

* * *

Գոնէ կրթական վիճակին: Սէօլէօզի դպրոցական գործերը գաղութին հաստատութենէն ի վեր հաղորդական փոփոխութիւններ կրած են: Տեղւոյս մէկ երկու բազմավաստակ(¹) վարժապետներէ զատ՝ շատ անգամներ Պոլսեցի կամ ուրիշ տեղերէ բերուած են աւելի կամ նուազ կարող դասատուներ, որոնցմէ ամենէն համբերատարն ու համակերպողը հազիւ տարեշրջան մը բոլորած է հոն: Գիւղացւոց ալ կողմերը անկեղծութեամբ դրուատելէ յետոյ՝ նոյն ոգւով մատնանիշ պէտք ընեմ իրենց թերութիւնները:

Ինչպէս ամէն գիւղերու մէջ, նոյնպէս հոն ալ գիւղացւոց խօսակցութեան ու խորհրդածութեան ամենէն քաղցր նիւթը կը կազմեն դպրոցն ու վարժապետը, մանաւանդ օտար վարժապետը: Էֆէնտին կանուխ կ'երթայ, ուշ կ'երթայ, սուրճ կը խմէ, հովանոց կամ գաւազան կը գործածէ, այսինքն հետ շատ կը տեսնուի, այնինչին բարեւ չէ տար, մեկուն հրաւէրը մերժեր է, անմիջապէս շատ է [illegible]: Ի մէկ խօսքեր նոր կը փսփսուին, նշանակէ կը հասկցուի [illegible], մինչեւ որ քանի մը ամիսէն ի վերայ ստեղծ կը քաշուի, եւ էֆէնտին լռելու համար իր սպառնալիքները սրելու պէտք չունենար: Եթէ խիստ անտարբեր ու հանդուրժող մէկն է՝ տարի ալ ճարը գիտէ: Սակայն օր մը բացէ ի բաց կը յայտնեն իրեն թէ լաւ [illegible] դրամ (!) չպիտի կրնան վճարել եւ... Աւա [illegible], յառաջդիմութիւն, զարգացման փափաք, աւելին ալ Սպանիական դղեակներու պէս յանկարծ կը փլչին, ու [illegible] իր նոր ճամբան կը բռնէ, ուր ալ պիտի յանձնէ օրական քանի մը տասնեակ գաւաթներ հաւաքելու եւ իր ատենները ճաշակելու սեւ հացին ու [illegible] հետ:

Հակառակ իր մեկուսացեալ դիրքին Սէօլէօզ ունի նաեւ իր բժիշկը, Նիկողոս էֆէնտի Ալթունեանը, որ 6-7 տարիներէ ի վեր ընտանիքով հաստատուած է հոն եւ բարձր է դիրքը մեծ ալ: Իր պաշտօնը այս տեղեկագրող ըրած Պոլսեցի է, Խասգիւղ թաղէն, եւ վկայուած Պոլսոյ Կայսերական բժշկական վարժարանէն: Մեծ բարերարութիւն մըն է արդարեւ գիւղին համար բժիշկի մը ներկայութիւնը, մանաւանդ երբ Ալթունեան էֆ.ի նման լուրջ ու փորձառու անձ մըն է, հմուտ արուեստին ամենէն կարեւոր ու անհրաժեշտ ճիւղերուն:

Անշուշտ պիտի մտածէք թէ այսպիսի յատկութիւններով օժտուած բժիշկ մը, որ կը համակերպի Սէօլէօզի նման անշուք գիւղի մը մէջ բնակիլ եւ խնամել գիւղացւոց հիւանդութիւնները, հաւանաբար բաղդաւորութիւն մը կը համարուի տեղացւոց համար, որոնք պիտի հարկադրուէին մինչեւ Պրուսա, Կէմլիկ կամ Պոլիս փոխադրել իրենց հիւանդները, եթէ զրկուած ըլլային մշտական բժիշկէ մը: Եւ ո՞րքան գիւղեր կան որ դեղագործ մը իսկ չունին: Սակայն մարդկային անհոգութեան յատկանիշներէն մէկն ալ ոչ ապաքէ՞ն իր ունեցածին գին չգիտնալն է... Ահա այսպէս է Սէօլէօզցւոց մէկ մասն ալ, որ կուսակցական ոգւով քննադատէր կամ այսինչ եւ այնինչ [illegible] գաղափարով յանձն առած ալ կը մնայ իր հիւանդը, երբ թէ ճարտարագոյն բժիշկներու ցոյց տալու, եւ շատ անգամ տեսնուած է որ հէք հիւանդը, որուն փրկութեան համար վտանգաւոր էր երկար ճամբորդութիւն մը, փոխադրելու ատենին ճամբան կը զոհուի կառքի մը մէջ, քիչ յետոյ հոգին յանձնելու համար:

Դիտելի է մանաւանդ որ գիւղացիք մեծ գոյն մասամբ բժիշկ կոչուած արուեստին մեծ կարեւորութիւն չեն տար, եւ գրեթէ սկսեալ ու բանգիտակին, ո՛չ կան միայն կը դիմեն անոր, երբ արդէն հիւանդին վիճակը ծանրացած եւ ալ ևս գիտական միջոցներով անկարելի դարձած է բուժումը: Ահա այս պարագաներուն մէջ պիտի գործէ գիւղական բժիշկը: Հետեւաբար դիւրին է ըմբռնել թէ սովորական բժիշկէ մը աւելի՛ զօրաւոր տեսարկչում պարտք ունենալ ան. ինչպէս նաեւ շատ լուրջ ու խոհական մեթոտներ պէտք է գործածէ ժամանակին շատ ուշ իր խնամքին յանձնուած հիւանդին նկատմամբ:

Ծնդաբերական խիստ կնճռոտ ու վըտանգաւոր դէպք մը, որ քանի մը ամիսներ առաջ տեղի ունեցած է հոն, եւ որուն նկատմամբ արդէն գրուեցաւ լրագիրներուն մէջ, թէպէտ միակողմանի ու հակառակասէր ոգւով, բաւական թշնա-

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԵՐՈՄԻ ՊԱԶԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Է.

ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻՆ

— Չեմ գիտեր, բան մը ունի, բայց յայտնի չըներ:

— Բան մը չըսա՞ւ քեզի: Չհարցուցի՞ն բնաւ:

— Ո՛չ տակաւին:

— Կ'երեւայ թէ ինէ բացատրութիւն պիտի պահանջէ:

— Թերեւս: Ես ալ այդպէս կ'ենթադրեմ:

Սակայն Ժէրոմ բան մը չըսաւ իր աղջկան: Ռօզի ապաքինելէն յետոյ ծանոյց թէ ընդհուպ ճամբորդելու մտադիր է, եւ թէ մէկ օրէն պիտի դառնայ:

— Չե՞ք հետաքրքրուիր իմ ուղեւորութեանս մասին, հարցուց Ժէրոմ:

— Ինչո՞ւ համար, պատասխանեցին մայր ու աղջիկ:

— Չե՞ք հարցներ թէ ո՛ւր կ'երթամ...

— Անշուշտ գործի համար պիտի ճամբորդէք...

— Ոչ, գործի համար...

— Ո՞ւր կ'երթաք ուրեմն:

— Իմ հայրենիքս...

— Արտէ՞ն:

— Այո՛: Այդ առթիւ Բրուս Նօէլ ալ պիտի երթամ, Մաղիւրի մէջ Կասպարի մօրը այցելելու համար:

Մայր ու աղջիկ զարմացան: Ժէրոմ աչքերը անդին դարձուց՝ բան մը չտեսնելու համար:

Ի՞նչու համար Մաղիւր կ'երթար... ի՞նչ պատճառ կար: Եթէ մտահոգութիւնները ցրուելու համար էր, կրնար Մարիոնը ու իր աղջիկները մէկտեղ տանիլ... Ուրեմն ուրիշ նպատակ մը ունէր, ինչ որ դժուար չէր գուշակել, նախ Կասպարի մայրը հարցաքննել, յետոյ, ո՛վ գիտէ՝ թերեւս Մաղիւրի արձանագրութեան դիւանը դիմել...

Այն ատեն երկու կիները կորսուած էին: Մայր ու աղջիկ նայուածք մը փոխանակեցին: Իրենց սիրտը վրդովուեցաւ, բայց համակերպիլ երեւոյթ մը առած էին:

Յաջորդ օրը Ժէրոմ կը մեկնէր, ըսելով:

— Այս իրիկուն պիտի դառնամ վերջին կառախումբով:

Անոր մեկնելէն յետոյ Մարիոն ըսաւ աղջկանը.

— Ապացոյցը գտնելու կ'երթայ:

— Ամէն բանի պատրաստ եմ, պատասխանեց Ռօզ-Մոնտ:

Այդ օրը տխուր անցաւ: Երբ իրիկուն եղաւ, անձկութեան սպասումի մը մէջ էին Մարիոն եւ Ռօզ, որոնք յիշեցին Ժէթամ հեռագիրը, Ամերիկայէ դարձին: Նոյն անձկութեան ենթարկուած էին հիմա, սա տարբերութեամբ որ այն ատեն Հանրին ողջ էր:

Ռէժին յոգնած ըլլալով կանուխէն պառկեցաւ: Մարիոն եւ Ռօզ լուռ կը սպասէին Ժէրոմի գալուստին: Պատի ժամացոյցին կանոնաւոր թիք թաքը միայն կը լսուէր սենեակին մէջ: Ու յիշեցին այն գիշերուան երգը, զոր Ժէրոմ ու Ռէժին երգած էին, տուն մտնելէն առաջ, երբ Ամերիկայէն կը դառնային:

Ժամը տասնըմէկ հնչեց եւ այդ միջոցին ալ պարտէզին դուռը բացուեցաւ: Ժէրոմն էր, արդէն իսկ իր ոտնաձայնը լսելի կ'ըլլար սանդուխին աստիճաններուն վրայ: Ժէրոմ սեղանատան դուռը բանալով ներս մտաւ, ուր մայր ու աղջիկ իրարու քով սեղմուած էին: Խեղճերը ուզած էին դիմաւորել Ժէրոմը, բայց իրենց սրունքները կարծես անդամալուծուած՝ չէին կրցած քայլ մը առնել դէպի դուռը ու ամենափոքր շարժում մը իսկ ընել:

Ժէրոմ անճանաչելի դարձած էր, ծերունիի մը կերպարանքը առած բոլորովին:

Մաղիւրի մէջ, Կասպարի մայրը չէր հարցաքննած ընա՛ւ: Ի՞նչ հարկ բարի կինը տանջել, որ այդ ողբալի պատմութիւնը ընէր իրեն: Մաղիւրի երկաթուղիի կայարանը իջնելէն պէս՝ տեղւոյն քաղաքապետարանը գացած էր: Հոն խնդրած էր որ փոքրիկ Հանրիի ծննդեան արձանագրութեան մէկ պատճէնը տրուէր իրեն: Ոչ եւ է դժուարութիւն չէին յարուցած:

Ժամ մը յետոյ, քարտուղարը Ժէրոմի կը յանձնէր այդ պատճէնը: Բարիզի կառախումբը չփախցնելու համար՝ Ժէրոմ իսկոյն ճամբայ ինկաւ այն պանդոկէն, ուր իջած էր:

Թէեւ մեծ անհամբերութիւն կը զգար տեղեկանալու ծննդեան այդ պատճէնին պարունակութեան, սակայն կառախումբին մէջ միայն գրպանէն հանեց, ամէն հետաքրքիր աչքէ հեռու, զայն կարդալու համար:

Ու Ժէրոմ կարդաց սա տողերը.

«Արական սեռէ տղայ մը... Հանրի... ծնած Ռօզ-Մոնտ Պիւրկօրէ, չափահաս աղջիկ, բնակեալ ի Բարիզ, Սէն Էլէօթէր փողոց, հայրը անծանօթ:

(Շարունակելի)

մալից տղաքներու ենթակայ ըլլալ է խեղճ բժիշկը։ Այսու հանդերձ անզգոյն քանի մը լրջամիտ անձեր անդրկեցած եմ թէ՝ ծնողները կինը, որդին վառօդ ու ակտրակցիլ, այնպիսի՝ վտանգաւոր ճգնաժամու մը մէջ կը գտնուէր՝ որ անկարելի էր վճառել. միջոցի մը չգիտնալ, գոնէ իր տառապանքին փութով վերջ տալու համար։ Բժիշկը, որ վերջին պահուն կանչուած էր, բայց ի բաց յայտարարած էր վտանգին մեծութիւնը և ըսած թէ՝ տառեր յուսադրելու ծնողաց մեղ գործողութեան յաջողութիւնը, ըստիպուած էր կատարել զայն, եթէ հիւանդութեան տրուէր պարագաներուն կողմէն։ Արդարեւ, խեղճ կինը, բժիշկին գուշակութեան համեմատ, չէ կրցեր տոկալ կատարուած անհրաժեշտ գործողութեան։

Ու երբ հակառակ գերմարդկային ճիգերու, կարելի չըլլար ազատել ու առողջացնել այսպիսի հիւանդներ, որոնց՝ պէտք եղած ժամանակին իսկ ամենէն ճարտար բժիշկի մը յանձնուելով հնար չէր բաւարարելու վստահ ըլլալ բժշկուելուն, ա՛լ այն ատեն կը սկսին անխնայ հարուածել ու զրպարտել խեղճ բժիշկը, առանց կարենալ հասկնալու թէ իրենք կ'ըլլան պատճառ հիւանդին մահուանը քան բժիշկ մը՝ որ հարկ եղած գիտելիքը և գիտակցական միջոցները ըրած առել անդին ուրիշ ո՛ և է կոչում ու զօրութիւն չունի և չէ կարող հրաշքներ գործել։

Պոլիս Տ. Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

Քաղաքական Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ.—Ֆրանս-Գերմանական դաշնակցութիւն մը.—Երեսփոխանի մը յայտարարութիւնը.—Հերքում մը.—Պ. Ժիւլ Ֆերրի։

Բարիզ, 4 դեկտ.—Լրագիրները աւելի օրը ծանուցին թէ Պ. Մասապիւօ Երեսփ. Ժողովին մէջ յառաջադրած ըլլայ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ դաշնակցութիւն մը, ինչ որ բուռն քննադատութեանց առիթ տուաւ։ Երեսփոխանը նաեւ յայտարարած էր թէ ժամանակին Պ. Ժիւլ Ֆերրի կարծիքն ալ այդ եղած է։ Պ. Մասապիւօ, նամակ մը ուղղած է թերթի մը, յայտնելով որ իր խօսքերը թերի կերպով արտայայտուած են. ուստի երեսփոխանը զրկած է պաշտօնական ատենագրութեան հետեւեալ մասը, որ կը վերաբերի իր յայտարարութեանց.

«Պաշտօնակիցներէս անոնք որ արտաքին քաղաքականութեամբ կը զբաղին, հարկաւ կարդացին անգլիական հանդէսի մը յօդուածը, որով Ֆրանսան կը հրաւիրուի երբեմն զինակցութեան մը՝ Անգլիոյ ծանակցութեամբ։ Կ'ուզէի գիտնալ թէ այն օրը երբ երբեմն զինակցութիւն մը կազմել հարկ ըլլայ, Մանչի միւս եզերքը գտնուողներո՞ւն թէ ամենամերձաւորներն անդին եղողներուն հետ բանակցիլ նախամեծար պիտի համարուի։ Երկաթուղ թշնամին և Ֆրանսայի յաւիտենական թշնամին միջեւ եթէ ընտրողութիւն մը ընել ստիպուած ըլլայի երկիրս բարիքին համար, անկեղծօրէն կ'ըսեմ թէ նախամեծար պիտի համարէի Գերմանիոյ հետ մերձեցում մը։»

Պաշտօնական ատենագրութեան մէջ թէև Պ. Ժիւլ Ֆերրի անունը յիշուած չէ, սակայն անոր եղբայրը Պ. Շարլ Ֆերրի առ ղեկոյցը հաղորդեց լրագիրներուն.

«Երեսփ. Ժողովին երէկուան նիստին ատենագրութիւնը ընթերցելու ատեն, Պ. Շարլ Ֆերրի մտադիր էր բողոքել Պ. Մասապիւօյի խօսքերուն դէմ, որով Գերմանիոյ հետ դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը արտած էր իբրեւ Ժիւլ Ֆերրի քաղաքականութիւնը։ Պ. Շարլ Ֆերրի ապացոյցներով պիտի յայտարարէր թէ ատենին կուսակցութեան առելութեան իր եղբայրը, յիշատակել մեծ է։ Սակայն Պ. Շարլ Ֆերրի խնդիր պիտի չհանէ, վասն զի իրեն գոհացում տրուած կը նկատէ այն պարագան, որով Պ. Մասապիւօ իր ճառին նոյն հատուածը ջնջած է պաշտօնական ատենագրութենէն։»

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ելմտական զործեր.—Ծախերու յաւելում մը.—Հանրային պարտք.—«Թանի» կարծիքը։

Բարիզ, 4 դեկտ.— Հանրային ծախքերու յարատեւ յաւելումը սկսած է մը տագնապ պատճառել Ֆրանսայի մէջ։ Ելմտացոյցին ծախքին գլխաւոր գումարը հետզհետէ կը բարձրանայ, և որ և է միջոցով կարելի չէ առաջքը առնել այդ յաւելումին։ Ծախքերու այդ յաւելումը դրեթէ միշտ երեսփոխանական ընտրութեանց մօտերը կը կատարուին, և երեսփոխանները են որ ելմտական կացութիւնը կը ծանրացնեն՝ անօգուտ գումարներ պարունակող զանազան օրէնքներ քուէարկելով։ Այս անգամ ալ միևնոյն բանը կը պատահի։ Երեսփ. Ժողովը երկաթուղիի պաշտօնեաներուն վերաբերեալ օրինագիծ մը քուէարկեց, որ տարեկան 75 միլիոն Փր.ի ծախքի նոր դուռ մը կը բանայ։ Թանը զանգատելով այդ կացութենէն, զոր վտանգաւոր կը գտնէ, կ'ըսէ.—Այդ յաւելումը տասը տարիէ ի վեր գոյութիւն ունի և հետզհետէ կ'աճի։ 1890ին ելմտացոյցը 3,045 միլիոն էր, մինչդեռ 1900ին եղաւ 3547 միլիոն, որով ենթադրուած ծախքերուն մէջ կէս միլիար Փր.ի յաւելում մը եղած է։ Ամէն տարի երկրին ծախքերը՝ ենթադրական ծախքերէն աւելի կ'ըլլան։ Տասը տարի առաջ այդ յաւելումը 77 միլիոն Փր. և դաւ և անցեալ տարի 166 միլիոն։ Վերջապէս, տասը տարուան մէջ 864 միլիոն Փր. աւելի ծախսուած են։ Աւելին կայ. ելմտացոյցին դուրս ծախքերն ալ պէտք չէ մոռնալ որոնք թէեւ յամառօրէն, սակայն հաստատապէս կը բազմապատկէին անհաշիւ պարտքը։ Այդ կերպով ալ 1,045 Փր.ի ծախք մը եղած է տասը տարուան մէջ։ Ասկէ զատ կայ նաև 68 միլիոն Փր.ի այն շահը, որ տալ եկած է հարիւրին 4.ակէս տոկոսաւոր թուղթերու տոկոսը հարիւր 3ի իջեցնելէն։ Այդ 68 միլիոնը (տարեկան) 1894էն ի վեր ելմտացոյցը չէ թեթեւցուցած, այլ աւելը ծծած է զանոնք ջուրի կաթիլներու պէս։ Այդ բոլորին պատճառն է երեսփոխանական ընտրութեանց սոսկ թուականը։ Խորհրդարանին անդամներուն ընտրութենէն վեց ամիս առաջ, երեսփոխանները ըրածնին չեն գիտեր և ամէն բան կ'ընեն իրենց ընտրութիւնը յաջողցնելու համար։ Չարիքին առաջքը առնելու միակ միջոցն է Խորհրդարանին լուծումէն ետքը կատարել ընտրութիւնները, ինչպէս կ'ըլլայ միւս երկիրներուն մէջ։ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ ու Իտալիոյ մէջ Խորհրդարանին ժողովները կը լուծուին, երբ գործադիր իշխանութիւնը յարմար դատէ։ Անգլիոյ մէջ Երեսփ. Ժողովին անդամները երբեք չեն եղած որ մինչեւ վերջը պաշտօնավարին։ Եթէ Խորհրդարանին վերաբերեալ գործերու մասին անգլիական բարքերու կորովը և ուղղամտութիւնը իւրացնելու քաջութիւնը չունինք, և եթէ միշտ կը վախնանք գործադիր իշխանութեան բարեկեցութեան մէջ վայրկենէն, կրնանք հիմնական օրէնքին վրայ կարգ մը ուրիշ երաշխաւորութիւններ աւելցնել։ (Վասնզի Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին լուծումը Ծերակոյտին համաձայնութեամբը միայն տեղի կ'ունենայ։) Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, չորս տարին մէջ անգամ մ'ըլլայ այն անսակ տարի մը, ուր երկրին ելեւմտական շահերը կը քամուին մինչեւ վերջին կաթիլը։ Երեսփոխանական ընտրութեան կանոնաւոր պարբերականութիւնը, սակայն, դէպ ի այդ աղքատութեան կ'առաջնորդէ Ֆրանսան։»

ՎԻԼՀԷԼՄԻՆԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Ամուսինը եւ թագուհին.—Լուի դղեակին մէջ.—Մենամարտ մը.—Անհամաձայնութեան պատճառները։

Բարիզ, 4 դեկտ.—Ամսթէրտամէն կը հեռագրեն Հավաս թէ Լուի դղեակին մէջ, հաշտութեան մը առթիւ, վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցեր է Վիլհէլմինա Թագուհիին և ամուսնոյն՝ Հէնրի իշխանին միջեւ։ Թագուհին նեղանալով իշխանին մէկ անուղղութեանը համար, դիտողութիւն ըրեր է. ասոր վրայ Հէնրի իշխանը բարկացոտ չնչող մը պատասխաներ է։ Պ. Վան Թէթս դիտողութիւններ ըրեր է իշխանին, կը կարծուի թէ իշխանը որսորդութենէն մը կը դառնար, և սովորականէն աւելի գլուխը տաքցուցած էր։ Սեղանէն անմիջապէս ետքը սուրով մենամարտ մը կատարուեցաւ իշխանին և Պ. Վան Թէթսի միջեւ։ Այս վերջինը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Քիչ վերջը իշխանը ուրիշի մը հետ ալ մենամարտելով, թեթեւապէս վիրաւորեր է զայն։

Ամսթէրտամ, 4 դեկտ.—(Հեռագիր Տէյլի Մէյլի).—Վիլհէլմինա Թագուհիին հիւանդութեան պատճառը անշուշտ իր ամուսնոյն հետ ունեցած վիճաբանութեան արդիւնքն է։ Անհամաձայնութիւնը հետզհետէ աւելնալով կարեւոր հանգամանք մը առաւ։ Պատճառը դրամական գործերէ առաջ եկած չէ, թէեւ Վիլհէլմինա Թագուհին չէ ուզած վճարել իշխանին պարտքերը՝ որոնք խոշոր գումար մը կը կազմեն։ Ամէնէն աւելի անհամաձայնութեան շարժառիթ է Հէնրի իշխանին հակակրութիւնը Հոլանտայի նկատմամբ և որսորդութեան համար ունեցած բուռն սէրը, որով անհոգ կը գտնուի իր ընտանեկան ու հանրային պարտականութեանց հանդէպ։ Այդ պարագան Հոլանտացիներուն ալ հակակրութեան պատճառ եղած է։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Զինուորական գործողութիւնները.—Անգլիոյ մէջ.—Օգտակար դաս մը.—Քրաուսի գործը։

Բրէթորիա, 4 դեկտ.—Լորտ Մէթհուէնի զինուորները, իրենց զինուորական վերջին գործողութիւններուն առթիւ, երեսուն հինգ Պօէրներ գերի բռնեցին Թրանսվալի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։

—Տոլարի զօրավարը դարձեալ կին մը կը յայտարարէ թէ ... կը ... պարտքին ամբու մէջ է։

Տէյլի.—Անգլիոյ ազատական դաշնակցութեան ընդհանուր յանձնաժողովը, այսօր, գումարում մը ունեցաւ՝ Հարաւային Ափրիկէի կացութեան վրայ խորհրդակցելու համար։ Այդ գումարման մէջ որոշում մը ընդունուեցաւ, որով կը յայտարարուի թէ բանակցութեանց ժամանակը հասած է՝ պատուաւոր ու տեւական հաշտութիւն մը կնքելու համար, և թէ անհրաժեշտ է այդ նպատակով յանձնաժողով մը ղրկել Հարաւային Ափրիկէ։ Յանձնաժողովը նաեւ անդրդուելի վստահութիւն յայտնեց Սըր Հէնրի Քէմբըլ Պէնըրմէնի համար՝ իբրեւ ազատականներու կուսակցապետը Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ։

Լոնտոն.—Ամէնէն զօրքերու երկու պաշտօնեայ, չորս ենթասպաներ ու զինուորներ Անգլիական գաղթավայրերը պիտի ղրկուին՝ անոնց տեղացիական ճիգդ զօրքերը պատրաստելու համար, որպէսզի պատերազմին սկիզբները Նաթալի մէջ ծագած դժուարութիւնները չկրկնուին, զինուորական ընդարձակ զարգացման չգոյութեան հետեւանքով։

—Տոքթ. Քրաուս, այսօր նորէն ներկայացաւ Պօու Սթրիթի դատարանին առջեւ, ամբաստանութեան դէմ պաշտպանուելու։ Ինչպէս կը յիշուի, անոր դէմ եղած ամբաստանութեան ծանր ամբաստանութիւնները մէկ կողմ թողուած են։ Հիմա իր բաւ թեւագրիչը կը նկատուի Պ. Տուէլսա Ֆոսթէրի սպանութեան՝ Թրանսվալի մէջ։ Ֆրանսիս Տավիս դէպքակար նախ պատմեց թէ ինչպէս Տոքթ. Քրաուս Եոհաննէսպուրկ քաղաքը յանձնեց Լորտ Ռոպերթսի, և յետոյ թէ 1900 յուլիսին ամբաստանեալը ինչ կերպով արտօնուեցաւ Անգլիա ուղեւորելու։ Տոքթ. Քրաուս Անգլիայէն նամակներ կը գրէ եղեր, ըսելով որ իրենց դատին համար բացարձակապէս անհրաժեշտ է որ Ֆ... սպաննուի։ Հիմա պէտք է ապացուցանել թէ այդ նամակը Տոքթ. Քրաուսի կողմէ գրուած է թէ ոչ։ Դատը դեկտ. 12ին յետաձգուեցաւ և Տոքթ. Քրաուս նորէն երկու հազար անգլիական ոսկիի երաշխաւոր տուաւ։

Պ. ՌՈՒԶՎԷԼԹ

Նախագահին պատգամագիրը.—Ամերիկեան կարծիքը.—Ընդհանուր գոհունակութիւն։

Ուաշինկթըն, 4 դեկտ.—Հանրապետական կուսակցութիւնը կ'ըսէ թէ նախագահ Պ. Ռուզվէլթ ընդունած է իրենց վարչապետութիւններէն մէկ քանին։ Հանրապետական կուսակցութիւնն ալ կ'ըսէ թէ նախագահին պատգամագիրը իրենց սկզբունքներուն կատարեալ մէկ պատկերացումն է։ Երկու կուսակցութիւններն ալ միաձայնութեամբ կ'ըսեն թէ պատգամագիրը բացորոշ և թիւստ լաւ խմբագրուած գրութիւն մըն է, և քանի մը կէտերէն կը հասկցուի թէ Պ. Ռուզվէլթ անձնապէս խմբագրած է զայն։ Տնտեսագիտական կը գտնեն՝ Մօնրօէի վարդապետութեան մասին ըսածները։ Զրահանաւներու մասին ալ գոհացուցած է Չեմպըրի կուսակիցները. նաեւ չէ աւելցուցած երկաթուղիներու մէջ շահ ունեցողներուն ընդդիմութիւնը։ Առեւտրական ու ամերիկաւորական միջավայրերու մէջ կ'ըսուի թէ աւելի լաւ կ'ըլլար որ պատգամագիրը աւելի բացորոշ կերպով արտայայտէր տնտեսական փոխադարձ պայմանագրութիւններ, բայց այդ միջավայրերը միւս կողմէ գոհ են սկզբունքներու հանդէպ նախագահին բռնած ընթացքէն։ Վերջապէս այդ պատգամագրին հետեւանքով ընդհանուր վստահութիւնը աւելի հաստատուեցաւ Պ. Ռուզվէլթի խոհեմութեանը և ճարտարութեանը վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Խորհրդարանին մէջ.—Մաքսային սակացոյցի ծրագիրը.—Հաւանական մեծամասնութիւն մը.—Կուսակցութիւնները։

Պերլին, 4 դեկտ.—Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ մաքսային սակացոյցի ծրագրին վիճաբանութեանց ընթացքէն կ'երեւայ թէ ստուար մեծամասնութիւն մը կայ որ արմատական է՝ գերման երկրագործութեան պաշտպանութեան՝ օտար մրցումի դէմ. Պ. Բիւլ, այսօր, խօսք առնելով յայտարարեց թէ ազատական—ազգայնականները պատրաստ են այժմ ալ կառավարութեան ջանքերուն, գերման երկրագործութեան շահերուն ի նպաստ։ Առեւտրականը յարեց թէ իր կուսակցութիւնը շատ համակարծիք չէ օտար ապրանքները նուազագոյն մաքսին ենթարկել, բայց եթէ կառավարութիւնը կը կարծէ թէ, հակառակ այդ մաքսերուն, կրնայ առեւտրական նոր դաշնագրութիւններու կնքումը յաջողցնել, կրնայ վստահ ըլլալ ազատական-ազգայնական կուսակցութեան օժանդակութեան։ Պ. Սբանի կողմէ երէկ խօսուած ճառը ցոյց տուաւ թէ կաթոլիկ կեդրոնն ալ պատրաստ է քուէարկել ի նպաստ նոր սակացոյցին, և եթէ պահպանողականները գոհ ըլլալնին յայտարարեն, օրինագիծին յաջողութիւնը ապահովուած պիտի ըլլայ։

—Խորհրդարանին մէջ մաքսային սակացոյցի ծրագրին առաջին ընթերցումը թէեւ տակաւին չէ աւարտած, սակայն Պերլինի թերթերը ուրբաթ օրէն սկսած գուշակել վիճաբանութեանց արդիւնքը։ Կ'ըսեն թէ ծրագիրը անշուշտ քննութեան ենթակայ բազկացած յանձնաժողովի մը պիտի ղրկուի, որ հաւանօրէն Տարեգլուխէն վերջը նկատողութեան պիտի առնէ զայն։ Նոյն թերթերը կը յայտնեն թէ ընդդիմադիրները կրնան 117 ձայն ունենալ՝ 397 երեսփոխաններէն որոնցմէ կազմուած է Խորհրդարանը։ Կը մնան 280 երեսփոխաններ որոնց մէկ մասը ծրագիրը պիտի պաշտպանէ և միւսներն ալ պիտի պահանջեն աւելի բարձրացնել նոյն սակացոյցին մէջ նշանակուած մաքսերը։ Այդ երկու մասերուն միջեւ կաթոլիկներու կեդրոնն է որ մէկ կամ միւս կողմին յարելով անոր շահիլ պիտի տայ։ Մեծամասնութեան առաջնորդներուն արտասանած ճառերէն կ'երեւայ թէ յուսալի է որ յանձնաժողովը կարգ մը մաքսերու յաւելումը որոշէ։ Նաև մաքսի ենթարկէ հողային քանի մը բերքեր՝ որոնք ծրագրին մէջ զերծ են որ և է տուրքէ։ Միւս կողմէ Պերլինի թերթերը չեն կարծեր թէ յանձնաժողովը այն անսակ որոշում մը տայ որ նոյն իսկ պահպանողականներուն ծայրայեղ պահանջումները գոհացնէ։ Ան դրեթէ եթէ այս վերջինները պնդեն թէ իրենց բոլոր պահանջումները գոհացում տալ հարկ է, կարելի է որ ծրագրին դէմ ակար մեծամասնութիւն մը տալ զայ. բայց յայտնի կ'երեւայ թէ պահպանողականները պիտի չգտնուին այն անսակ ընթացքի մը մէջ, որով իրենց պահանջումներուն իրականացումէն կը խուսին ունենայ մաքսային ծրագրին յաջողութիւնը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Եւրոպական տէրութիւնները.—Չարագործները։

Վիեննա, 5 դեկտ.—Այն երկու համիմաստ ծանուցագիրները, որոնցմով Գերմանիա ու Ռուսիա միւս տէրութիւնները պիտի հրաւիրեն կարծիքի փոխանակութիւն մը կատարել չարագործներու դէմ ձեռք առնելիք միջոցներուն համար, մինչեւ այսօր հեռագրաթելով ղրկուած չէին։ Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց նոյն օրուան իր թիւին մէջ կ'ըսէ թէ հաւանական է որ այդ ծանուցագիրները քիչ ատենէն ղրկուին, վասն զի չարագործներու մասին բոլոր տէրութիւնները համաձայն են միջազգային կարգադրութիւն մը ընել։ Այդ պատճառաւ է որ Գերմանիա ու Ռուսիա որոշած են միանալ միեւնոյն ձեռնարկին համար։ Իտալիոյ դաշինքն ալ համամիտ է անոնց։ Կ'ըսուի թէ այդ երեք տէրութիւնները արդէն բարեկամական դիմում մը ըրած են զուիցերական կառավարութեան։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Իթօ մարքիզը Ռուսիոյ մէջ.—Տեսակցութիւններ.—Դաշնակցութիւն մը.—Մանջուրիա եւ Քորէա

Վիեննա, 5 դեկտ.—Ռուսական Նովոյէ Վրէմիա լրագիրը կ'ըսէ թէ Իթօ մարքիզը, Ճափոնի նախկին նախարարապետը, շաբաթ մը աւելի կեցած է Բեդերսբուրկի մէջ։ Մարքիզը այդ միջոցին երկար տեսակցութիւններ ունեցեր է Ռուսիոյ բոլոր նախարարներուն հետ։ Ռուս թերթերը թէեւ բան մը չեն ըսեր այդ տեսակցութեանց արդիւնքին վրայ, սակայն Իթօ Մարքիզին Բեթերսպուրկ եկած պահուն անոնց հրապարակած յօդուածներէն կ'երեւայ թէ քաղաքական պաշտօն մը ունէր։ Իրաւ է որ Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ կարելի չէ խնդիր ընել ռուսաճափոնական դաշնակցութիւն մը, բայց նոյն թերթը կը յայտնէ թէ Իթօ Մարքիզին Բեդերսպուրկ ներկայութիւնը աւելի բացորոշ հանգամանք մը պիտի տայ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց։ Նովոյէ Վրէմիա աւելի յստակ կերպով կը խօսի ու կ'ըսէ.—«Ճափոն պիտի օգնէ Ռուսիոյ Մանջուրիոյ ու Քորէայի մէջ, միւս կողմէ ալ Ռուսիա Ճափոնի պիտի օգնէ կեդրոնական ու հարաւային Չինաստանի մէջ»։ Բեդերսպուրկէն Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Իթօ մարքիզը պաշտօն ունի եղեր խնդրել Ռուսիայէն թէ կրնա՞յ դրամական օժանդակութիւն մը ընել Ճափոնի, որուն ելմտական կացութիւնը շատ փայլուն չէ այս միջոցիս։ Կ'ըսուի թէ Ճափոն կ'ուզէ փոխառութիւն մը ընել եւրոպական հրապարակներէն, ինչ որ չէ յաջողած ընել Մ. Նահանգներէն։ Իթօ մարքիզը ուղղակի Պերլին պիտի երթայ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Կեդրոնական Ամերիկայի պարանոցին տեղեկագիրը.—Անգլիական լրագիրներուն կարծիքը.—Բաղդատութիւն մը Նիքարակուայի եւ Բանամայի միջեւ.—Տեղեկագրին եզրակացութիւնը։

Կեդրոնական Ամերիկայի ջրանցքին յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց Խորհրդարանին։ Բնագիրը համաձայն է այն տեղեկութեանց զորս աւելի առաջ հաղորդեց Նիւ-Եորք Հէրըլտ լրագիրը, ընդհանուր արագութիւն անդրանօրապահութեան։ Ամերիկեան թերթին այդ տեղեկութիւնները անցեալ շաբթու ծանուցինք արդէն։ Անգլիական ազդեցիկ հանած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ յանձնաժողովին ի նպաստ Նիքարակուայի ջրանցքին առած որոշումը մեծ զարմացում առաջ բերած է, քանի որ տեղեկագրին մէջ երկու պարանոցներու մասին եղած բաղդատութիւնները բոլորովին նպաստաւոր են Բանամային նկատմամբ։ Տէյլի Մէյլ ալ կարծիք կը յայտնէ թէ ո՛վ որ առաջ ըլլայ մէջ կարդալ գիտէ, անոր համար աչքերեւ է որ ամերիկեան յանձնաժողովը Բանամայի ճամբան լաւագոյն կը համարէ, բայց Բանամայի Փրանսական Ընկերութեան պահանջած վաճառման բարձր գինը իջեցնելու համար է որ Նիքարակուայի պարանոցին նախապատուութիւն կուտայ։ Արդարեւ, Բանամայի Ընկերութեան պահանջած 109,140,000 տոլարին վրայ եթէ աւելցուի շինութեան համար ըլլալիք 144,233,358 տոլար ծախքը, 253,373,358 տոլարի գումար մը գոյանայ, մինչդեռ Նիքարակուայի համար 189,864,062 տոլար ծախք մը կը հաշուուի։ Յանձնաժողովը կ'առաջարկէ 40 միլիոն տոլար տալ Ընկերութեան, երկու ջրանցքներուն արժէքները հաւասարցնելու համար։ Բանամայի ջրանցքին ծրագիրը ամէնէն գործադրելին է, որովհետեւ ջրանցքը ծովուն մակերեւոյթին հաւասար պիտի ըլլայ։ Նիքարակուայի ծրագիրը պէտք կը յայտնէ ամենաշատ առաւելութեան, բայց միւս կողմէ, Նիքարակուայի լճին ջուրի անսպառ պաշար մը կը հայթայթէ։ Նիքարակուայի ջրանցքին երկու ծայրերուն վրայ չկայ ոչ և է բնական նաւահանգիստ, բայց կարելի է արուեստականօրէն շինել, որոնք գոհացուցիչ կերպով հոծան ծառայել վաճառականութեան։ Բանամայի երկու ծայրերուն վրայ արդէն իսկ կը գտնուին նաւահանգիստներ, թէեւ անոնցմէ աշխատութիւններ պէտք է կատարել Ատլանտեանի վրայ հաստատուած նաւահանգստի մուտքին մէջ։ Նիքարակուայի պարանոցը ջրանցքի վերածելու համար ութը տարուան աշխատութիւն պէտք կայ, մէջը հաշուելով նաև նախնական ուսումնասիրութեանց համար անհրաժեշտ եղող երկու տարին, մինչ տասը տարին կրնայ բաւել Բանամայի ջրանցքին լրանութեան։ Նիքարակուայի ճամբուն երկայնութիւնն է 189 մղոն 066, իսկ Բանամայինը՝ 40 մղոն 009։ Նիքարակուայի ջրանցքին պահպանման տարեկան ծախքը 1,350,000 տոլար աւելի է Բանամայինէն։ Միւս կողմէ, նաւերը պիտի կրնան տասը երկու ժամէն անցնիլ Բանամայի ջրանցքը, մինչ երեսուն երեք ժամէն կարելի է անցնիլ Նիքարակուայի ջրանցքէն։ Առեւտրական տեսակէտով, Նիքարակուայի ճամբան աւելի նպաստաւոր է, բայց հարաւային Ամերիկայի արեւմտեան եզերքէն եկող նաւերուն համար. նաեւ նպաստաւոր է առագաստաւորներուն, հով փչող լաւագոյն հովերուն պատճառաւ։ Առողջապահական պայմաններն ալ աւելի լաւ են Նիքարակուայի մէջ։ Տեղեկագրին մէջ յայտարարուած է թէ Միացեալ Նահանգները պէտք է իրենք կատարեն քոնթրոլը այն տասը մղոն հողի տարածութեան, որ ջրանցքին երկու եզերքներուն վրայ կը գտնուի։ Ասոր համար, պէտք է որ հաւանութիւնը առնուի Նիքարակուայի և Քոսթա Ռիքայի կառավարութեանց, ինչ որ դժուար բան մը չէ։ Քոլոմպիոյ կողմէ Բանամայի Փրանսական ընկերութեան տրուած մենաշնորհը քանի մը տարիէն կ'աւարտի, զոր կարելի չէ վերանորոգել։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը, նկատի առնելէ յետոյ եղած հետազոտութիւնները ու Բանամայի ընկերութեան առաջարկած գինները, ի վերջոյ կ'եզրակացնէ թէ լաւագոյն ճամբան Նիքարակուանն է։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Բանամայի մէջ.—Անձնատուութեան առաջարկ.—Անգլիական յածանաւի մը սպառնալիքը.—Բողոքներ.—Հերքում մը։

Աեօոլա զրահաւորին հրամանատարը Բանամայէն կը հեռագրէ թէ ցամաք ելած բոլոր ծովային զինուորները նաւ դարձած են և թէ հաղորդակցութեանց միջոցները վերահաստատուած են, առանց ընդմիջուելու վախի։ Ներսերը միայն մէկ քանի անկանոն կախիներ կը մնան, ինչ որ խաղաղութեան չի պատճառեր ժողովրդեան։ Պատուիրակութիւն մը ներկայացեր է զօրավար Տօմաի և զօրավար Լուկոսի, անոնց առաջարկելու համար բանաւոր պայմաններ, որպէս զի անձնատուր ըլլան։ Զօրավարը Տօմա յայտներ է թէ Քոլոնը պաշտպանողներուն պայմանները կ'ընդունի։ Զօրավարը Բանամա մեկներ է, ուր ընդհուպ կը սպասուի իր անձնատուութեան։

—Վերջերս Նիւ Եորք հասած Բանամայի երկաթուղիի պաշտօնեաները կը պատմեն թէ Քոլոնի վերջին անցքերուն առթիւ անգլիական Թրիպուն յածանաւը սպառնացեր է քոլոմպիական Ճէնէրալ-Բինզոն թնդանօթանաւին վրայ կրակ ընել եթէ այս վերջինը շարունակէր քաղաքին մէջ բնակող օտարազգիներուն դուրս ելլելուն։ Անգլիական նոյն յածանաւը Պօգա-տէլ-Թորօ գացեր է, որ վերստին գրաւուեր է կառավարական զօրքերուն կողմէ. յետոյ Քոլոն վերադարձեր է։ Յածանաւին հրամանատարը Քոլոնի անգլիական դեսպանատան հետ Բանամա գացեր է դատաստան յայտնելու համար կառավարչին քոլոմպիական զօրքերու այն դէպ վարմունքին մասին, որուն ենթարկուեր են Թրիպունայի նաւաստիներուն պետը և նաւաստի մը։ Յածանաւին հրամանատարը նաեւ պահանջեր է Պօգա-տէլ-Թորօյի դատաւորէն պատժել երկու զինուորները, որոնք երկու անգլիացիներ ձերբակալած էին։ Այս վերջինները ազատուեր են, առանց պատժի ենթարկելու զինուորները։

—Աւստրիական մարտանաւ մը Քոլոն հասեր է։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը կը հերքէ այն լուրը թէ Վենեզուելայի գերմանական դեսպանը խնդրած ըլլայ իր կառավարութենէն, որ պատերազմական նաւեր ղրկէ Վենեզուելայի նաւահանգիստներուն մէջ, բանագնացելու համար զոյն իր պահանջքի խնդիրը կարգադրելու։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
1902

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա. Սեղբոս Խան
Թիւ 5 ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ Գրատունը

Վաճառողաց մասնաւոր զեղչ

Կ'ուզէ՞ք ունենալ առձեռն մարդոց անհրաժեշտ գործիքը, գնեցէք հատ մը այս Օրացոյցէն, որ կը լրացնէ ժողովրդային մեծ պէտք մը, հաղորդելով գիտելիքներ՝ թղթատարական, հեռագրական, առեւտրական և ուսումնական. ծանօթութիւններ՝ պետական պաշտօնատանց. Պատրիարքարանաց և գաւառային առաջնորդութեանց, բովանդակելով արեւելեան և արեւմտեան շարժուն և անշարժ գլխաւոր տօները. Պորսայի փոխման օրերը. փոխառութեանց տոկոսներուն վճարման թուականը են. են.։

Օրացոյցս կը պարունակէ եւրոպական և թրքական ժամերու և օսմանեան, ելեւմտական և փրկչական տարիներուն համապատասխանող թուականները են. և երբ յաւելուած նօթագրութեան համար յիշատակարան մը։

Գին 2 Դահեկան
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։
1—15

ԱՂԵՏԱԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ
Ի ԿԱՐԻՆ

ՀՐԱՒԷՐ ԳԹՈՒԹԵԱՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԿԱՐԻՆ, 17 Նոյ. 1901

Հոկտեմբեր 19ին, ուրբաթ օրը, առաւօտեան պահուն, զգալուեցաւ երկրաշարժի առաջին ցնցումը, որ զօրաւոր չէր։ Այնուհետեւ եօթը օր անցաւ առանց նոր ցնցումի։ Հոկտ. 26ին, դարձեալ ուրբաթ օր, առաւօտուն, հետզհետէ տեղի ունեցան երեք ցնցումներ, որոնցմէ երրորդը ամէնէն զօրաւորն էր ու տեւական և աւելի քանի մը երկվայրկեան։ Բարեբաղդաբար, այս վերջին ցնցման պահուն, քաղաքիս բնակիչներուն մեծ մասը արդէն իրենց անկողինէն ելած և կիսովին հագուած վիճակի մէջ կը գտնուէր, երբ սկսաւ անհետաքրքրելի վայրկեանով դէպի դուրս նետուիլ։ Ամէնուս դէմքն ալ սարսռուն ու սարսափի մեծնազգացմամբ պղծկուած էր։ Պզտիկները սրտաճմլիկ ճիչեր կ'արձակէին, մայրեր իրենց զաւակները կ'առնէին, ոմանք անձնուիրութեան ճիգեր ի գործ դնելով հակառակ իրենց զգացած սարսափին, անէն դարձեալ ներս կը մտնէին և խարխլած ու փուլելիք սենեակներու մէջէն դուրս կը հանէին իրենց երախաները, զորս խուճապի պահուն մոռցած նեղը թողուցած էին։ Ուրիշներ կան որ իրենց հիւանդները չուզած, դուրս կը բերէին և փողոցին մէջ ցնցումներով կը ծածկէին, ընտանիքներ կան որ կիսամերկ ու բոկոտն, դուրսը բաց օդին մէջ կը դողան հեւ ի հեւ։ Հինաւուրց խարխուլ տուներ կան որ վայրկենական արագութեամբ կը քանդուին։ Եկեղեցիներ ու մզկիթներ կան որ մեծաւ մասամբ վնասուած ու քայքայուած են, վարժարաններ կան որ խաղաղ անբնակելի են։ Ո՛ր մէկը թուեմ, որ մէկը նկարագրեմ։ Երկրաշարժի գործած աւերները խիստ մեծ են, թշուառութիւնը հասարակաց է, ողբն ու կոծը ընդհանուր։ Բովանդակ քաղաքը աղաւաղ է։ Եթէ կայ միխիթարական կէտ մը, այն ալ անձի կորուստի քիչ ըլլալն է։ Պաշտօնական քննութեան համաձայն, երկրաշարժի այդ վերջին զօրաւոր ցնցման զոհ գացած են 26 հոգի, որոնցմէ 2ը հայ, մայր ու զաւակ քով քովի, թրքաց անբաժան։

Այդ երրորդ ցնցումներու ատեն, ժողովրդեան մէկ մասը որ եկեղեցի կը գտնուէր Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ս. Հօր հետ, սոսկումով կը պաշարուի և անըմբռնելի յուզումներով և սրտադողերով կը սկսի դէպի ի դուրս փախչիլ։ Եկեղեցին ծանրապէս կը վնասուի. արեւմտեան պատը, վերուստ ի վայր, երկու կողմէն կը ճեղքուի. հարաւային և հիւսիսային պատերն ալ կը խախտին։ Բարեբաղդաբար, բոլոր եկեղեցի գացողները անվնաս դուրս կ'ելլեն։

Ուրբաթ օրուան այդ երեք ցնցումներէն յետոյ, քաղաքիս բոլոր բնակիչները իրենց տուներէն դուրս ելլելով՝ ժամերով վրանները մէջ փաթթուած և փսիաթներու վրայ նստած անցուցին։ Հետզհետէ սկսան շինուիլ փայտէ տնակներ և փայտէ տաղաւարներ. վրան ունեցողները, վրանի տակ ապաստանեցան պարտէզներու վրայ, պարտէզներու կամ բանջարանոցներու մէջ։

Տեղական կառավարութիւնը անմիջապէս նպաստից յանձնաժողով մը կազմելով՝ սկսաւ հանգանակութիւն բանալ և արկածեալներուն օգնել։ Բոլոր արտամաքրելի վրանները բաշխեց, հանգանակուած դրամով թաղերու մէջ շինել տուաւ 1-2 փայտէ տաղաւարներ, իսկ աղքատիկ արկածեալներուն ալ հաց։

Այն օրէն ի վեր ցնցումները տակաւին կը շարունակուին, Հոկտ. 27ին շաբաթ օր, երեկոյեան դէմ տեղի ունեցած ցնցումը բաւական զօրաւոր էր, ա՛լ աւելի ուժգին էր Հոկտ. 28 կիրակի գիշերուան ժամը 4ին մօտ տեղի ունեցած ցնցումը՝ որ նոր փլուզումներու պատճառ եղաւ։

Կարելի չէ նկարագրել այս քանի մը շաբթուան մէջ խեղճ ժողովրդեան կրած նեղութիւնները։ Ամէն անոնք որ Կարնոյ խիստ ձմռան անգիտակ են, չեն կրնար գաղափար մը կազմել ժողովրդեան արդի տխուր վիճակին վրայ։ Եթէ գարնանային կամ ամառնային եղանակի մէջ տեղի ունեցած ըլլար երկրաշարժը, ինչպէս 1859ի Կարնոյ մեծ երկրաշարժը, ժողովուրդը շատ դիւրաւ պիտի կարենար իր տունէն պատսպարել քաղաքին մէջ կամ շրջակայքը, վանքերն ու գիւղերը։ Բայց դէժն այն է որ այս եղանակին մէջ ժողովուրդը տեղէն չի կրնար շարժիլ։

Երեւակայեցէք թէ ինչ կրնայ ըլլալ ընտանիքի մը վիճակը՝ փսիաթներով սարքուած հիւղակի մը մէջ, խոնաւութիւնը, ցրտութիւնը և ձիւնը՝ երբեմն դաշնակցութիւն մը կազմած՝ որքա՜ն նախճիրներ կրնան գործել հոն։ Մանուկները որ առաւօտեան հարսանիքէ վարակուած են և ջերմութեան պէտք ունին, սարսռուած են այդ ցուրտ հիւղակներուն մէջ մնալ, ուր ճղակոտոր եղած թաշկինակներու պէս կ'իյնան գետնին։

Տիրող կացութիւնը շատ մեծ է քաղաքիս մէջ և նպաստները որոնք հեռաւոր տեղերէ կը հասնին հոսկէ հոնկէ, անբաւական կու գան։ Այս պահուս տասը հազարէ աւելի անձեր նպաստ կ'ընդունին։ Կուսակալ Վահմ. Նազըմ պէյ, որպէս և Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ս. Հայրը ժողովրդեան թշուառութիւնը ամոքելու համար կարելի եղած միջոցները ի գործ կը դնեն։ Տեղւոյս մէջ մինչեւ ցարդ հանգանակուած գումարը 1500 ոսկին կ'անցնի։ Կարնոյ կուսակալութեան ընթացքին գաւառներու և գաւառակներու մէջ ևս հանգանակութիւն բացուած է։

Քաղաքիս տուներուն մեծագոյն մասին վերնայարկերը առ հասարակ աւելի կամ նուազ վնասուած են և անբնակելի դարձած. հին խարխուլ տուները բոլորովին քայքայուած են. փլուզումներ ամէն կողմ։ Մայր-եկեղեցին այնքան վնասուած է որ ճարտարապետական քննութիւն կատարուելէ յետոյ փակուեցաւ։ Հռիփսիմեան աղջկանց վարժարանը նմանապէս։ Արծրունեան վարժարանի նորակառոյց մասին երկու պատերը այնքան ճեղքուած են ու վնասուած որ երեք դասատուները անբնակելի են ալ ևս. Սանասարեան վարժ.ի մէկ մասը ևս անբնակելի դարձած է։ Դասախօսութիւնները այսօր 23 օր է որ դադրած են։ Վաճառատուներն ու խանութներն աւելի քան 15 օր փակ մնացին։ Առեւտուրը գրեթէ բոլորովին դադրած էր։ Հացի, փայտի եւ ածուխի առուտուր միայն տեղի կ'ունենար անսովոր գիներով։

Միմիայն Մայր Եկեղեցին, Ազգային վարժարանները ու կալուածները վերանորոգելու (չըսեմ վերաշինելու) համար, քանի մը հազար ոսկիի պէտքը այժմէն կը զգացուի։ Կարօտեալներու օգնելը ինքնին առանձին մեծաքանակ գումարներու կը կարօտի։

Չեմ կրնար, առանց սրտայուզութեան յիշել Մաքրեան Մանկապարտէզի, Մաքրեան և Արծնեան վարժարաններու մէջ պատսպարուող աղքատներու խեղճ ու թշուառ վիճակը։ Իւրաքանչիւր դասարանի մէջ, քանի մը ընտանիքներ իրարու վրայ դիզուած, մահաբոյր մթնոլորտի մը մէջ յամրօրէն կը սպառին, կը հատնին։ Անոնց այցելած պահուս, զգացի որ գլխուս պտոյտ կ'ունենամ հեւալհեւալ։ Խեղճերուն տուները գրեթէ բոլորովին վնասուած ըլլալով, Առաջնորդ Ս. Հօր արտօնութեամբ եկած հոն պատսպարուած են՝ օրինակելի բարեկրթատէր Հիմնադիր Մհ. Գէորգ Մաքրեան, առանց որու այդ ապաստանարանն ալ չպիտի կարենային գտնել։

Կարնոյ այս երկրաշարժը ժողովրդեան կը յիշեցնէ 1859ի մեծ երկրաշարժը, որուն ցնցումները շարունակուած են 40 օր. այս պատճառաւ ժողովրդեան զգացած սարսափը շատ մեծ է, մանաւանդ ձմեռնային այս խստաշունչ եղանակին մէջ։ Օրերով անձրեւախառն ձիւն եկաւ և ողողեց վրանները, տաղաւարները ու հիւղակները. կաթիլը բարակ տըղ բիւրը մը պէս երբեմն ընդհատումներով ժամերով տեւեց. ու արկածեալ ժողովուրդը այդ ողորմելի վիճակին մէջ մնաց ցերեկն ալ, գիշերն ալ։ Օրերով երկինքը թանձր մառախուղով ծածկուեցաւ։ Ցուրտ քամին կարծես մինչեւ մարդկային ոսկորներու ծուծը կը մանէ, յոգնեցնէ, կողատապէ. ժամէ ժամ բռնուելու երկիւղներով կը պաշարուի մարդ։ Վրաններ կան, ուր մարդիկ իրարու վրայ լեցուած, ոտք երկարելու տեղ իսկ չունին և արկածեալները ձմեռնային այս երկար գիշերներու մէջ կկզած, անքուն կ'անցընեն. քնատութենէ տառապողներուն թիւ չկայ։ Առ այժմ թէեւ այնքան ողբալի կորուստներ չունինք, սակայն այս անտանելի վիճակի շարունակութիւնը և վերահաս ձմրան խստութիւնը ի նկատի ունենալով, սոսկմամբ կը դողդողանք ակամայ ամէնքս ալ։

Հարեւանցի այս սրտաճմլիկ տեղեկութիւնները հաղորդելէ յետոյ, կոչում կ'ընենք առ հասարակ բոլոր գթոտ ազգայիններուն և մասնաւորապէս տարագրեալ մեր Կարնեցի եղբայրներուն զգացման, և կը խնդրենք որ նպաստներ հաւաքելով Ազգ. Պատրիարքարանին միջոցաւ հասցնեն իրենց արկածեալ եղբայրներուն՝ անոնց թշուառութիւնը մեղմացնելու համար։

Մենք մեծ յոյս ունինք թէ ինչպէս Օսմ. Պետութեան զանազան կողմերը նոյնպէս եւ արտասահմանի մէջ գտնուող մեր Կարնեցի ազգայինները նպաստներ հաւաքելու գործին մէջ օրինակելի նախանձախնդրութիւն մը պիտի ցոյց տան և ըստ կարելւոյն շուտ պիտի ջանան կեանքեր փրկել և եղած վնասները դարմանել՝ իրենց հասցնելիք նպաստներով։

ԱԿԱՆԱՏԵՍ ՄԸ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ

Նախակրթարանաց երկու սեռի տղոց ընթերցման համար։

1. Նախապատրաստական տարի էջ 128 գին 3 դահեկան։

2. Ա. տարի աղջկանց համար գին 4 դահեկան։

Նշանաւոր հեղինակաց գործերէն ընտրանօք քաղուած։ Ամէն բառ ու ամէն դաս բացատրուած։ Ուսուցչին և աշակերտին գործը հաւասարապէս դիւրացուցուած է։ Շահեկան, հրահանգիչ նիւթեր, բարոյավէպք, առակներ են.։

Տպագրութիւն նոր պատկերներով, լաւ թուղթ և տոկուն կազմ։

Դպրոցի ու գոլէժի Պառ. Տնօրէնք մէյմէկ օրինակ ձրի պիտի ստանան գրատան դիմելով։ Երկուքին բոստի ծախք 2 դհ.։

Երկու գրոց մէջ ութսունէ աւելի բոլորովին նոր և նոր գծագրուած պատկերներ դրուած են։

Վաճառողաց համար զեղչ։ 28—30

Հասցէ
Կեդրոնական գրատուն (Զ. Թորոսեան)
Պոլիս Զագմաճըլար Եօգուշու Թիւ 64

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ —Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Իրաքի (Պոսրա) երեւելիներէն Խալիլ Փաշազադէ Հասան պէյի։

—Քուչիւք Չէքմէճէի նաիպ անուանուեցաւ Պասրայի նահանգին կեդրոնական նախորդ նաիպ Մուսթաֆա Ասըմ էֆ.։ Թէքիրտաղի նաիպ անուանուեցաւ Չաթալճայի նաիպ Հասան էֆ., որուն յաջորդեց Քուչիւք Չէքմէճէի նաիպ Մէհմէտ Թէվֆիգ էֆ.։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ամրութիւններու և շինութեանց ճիւղին նախագահ Հիւսէին փաշայի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն ճիւղին երկրորդ մասին նախագահ Սատրէտտին փաշայի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ հասոյթներու գանձման յանձնաժողովին անդամ և Էտիրնէի ու Սէլանիկի նահանգներուն ելմտական քննիչ Րէֆաթ պէյի մեծ աղջկանը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ, երկուշաբթի, Պարսկաստանի դեսպան Էլ-Թուաուէօվլէ Իշխան Միրզա Րիզա խան, իր յանձնարարագիրները մատուցանելու համար, իր հետեւորդներուն հետ կայս. պալատ գնաց հանդիսական արարողութեամբ, և պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

«Յետոյ դեսպանը ու հետեւորդները, ըստ սովորութեան, Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուին Մեծ Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին։»

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ջեկոյցէն, Պարսից նոր դեսպան Էլ-Թուաուէօվլէ Իշխան Միրզա Րիզա խան, երէկ, պատիւ ունեցաւ իր յանձնարարագիրները մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին։ Ժամ 8ին Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ ու օգնականը Հիլմի պէյ որոնք պաշտօնական համազգեստ կը կրէին, պալատական կառքերով գացին Պարսից դեսպանատունը։ Կէս ժամ վերջը թափօրը ճամբայ ելաւ։ Առաջին կառքին մէջ որ քառաձի էր, բազմած էին դեսպանը՝ պաշտօնական համազգեստով՝ և արարողապետ Ղալիպ պէյ։ Երկրորդին մէջ՝ Ս.-Փիտյի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Միրզա Ահմէտ խան որ մինչեւ դեսպանին ժամանումը գործակատարի պաշտօն վարեց և արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ։ Երրորդին մէջ՝ պարսկական ընդհանուր հիւպատոսը և դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս խան։ Ուրիշ երեք կառքերու մէջ ալ կը գտնուէին դեսպանատան պաշտօնատարները։ Առաջին կառքին առջեւէն ու ետեւէն կ'երթային պալատական հեծեալ հինգ յիսնապետներ։ Թափօրը Պաղաքէօյի կամուրջէն անցաւ և Ղալաթիոյ քարափէն ու Թոփխանէէն անցնելով գնաց կայս. պալատ։ Դեսպանը ընդունուեցաւ արարողապետ Իպրահիմ պէյի կողմէ։ Պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Իշխան Միրզա Րիզա խան պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան և մատոյց իր յանձնարարագիրները։ Դեսպանը բանախօսութիւն մը ընելով ըսաւ թէ պիտի ջանայ աւելի ամրապնդել օսմ. տէրութեան և Պարսկաստանի միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ պատասխանել թէ Իրեն ալ մեծ փափաքն է որ երկու տէրութեանց միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները շարունակին և աւելի ամրապնդուին։ Ն. Վեհափառութիւնը նաեւ Իր կայս. մեծարանքները շնորհեց դեսպանին։ Յետոյ դեսպանը ու հետեւորդները ուրիշ սրահ մը առաջնորդուելով հոն պատուասիրուեցան։ Քիչ վերջը Իշխան Միրզա Րիզա խան ու հետեւորդները միեւնոյն հանդէսով Բ. Դուռը գացին, որուն բակին մէջ զինուորական նուագածուներու խումբ մը պարսկական քայլերգը նուագեց։ Զինուորներու գումարտակ մը բարեւի կեցած էր։ Դեսպանը ընդունուեցաւ Բ. Դրան արարողապետ օգնական Ֆէթհի պէյի կողմէ առաջնորդուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին մօտ, ուր արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիգ փաշա, ըստ սովորութեան, Ն. Բարձրութեան ներկայացուց դեսպանը։ Միրզա Րիզա խան իր հետեւորդները ներկայացուց Մեծ-Եպարքոսին։ Ընդունելութեան պահուն թէ՛ Մեծ Եպարքոսը և թէ արտաքին գործոց նախարարը պաշտօնական համազգեստ կը կրէին։ Միրզա Րիզա խանի վերադարձէն ետքը Մեծ-Եպարքոսը ու արտաքին գործոց նախարարը Պարսից դեսպանատունը երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուին Իշխան Միրզա Րիզա խանին։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԵՎԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ.—Արարողապետ Իպրահիմ պէյ և սենեկապետ Ֆաիգ պէյ, որոնք շաբաթ օրը Ռուսիոյ դեսպանատունը գացին՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհաւորելու Պ. Զինովիեվի յոբելեանը, դեսպանին յանձնեցին Ն. Վեհափառութեան մէկ նուէրը, որ է ադամանդակուռ ոսկի շքադրամ մը, որուն վրայ սա արձանագրութիւնը կայ.— «Այս նուէրը Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ տրուած է Վսեմ. Պ. Զինովիեվի՝ դիւանագիտական ծառայութեան 50րդ տարեդարձին առթիւ, և իբրեւ հաւաստիք մը այն ջանքերուն զորս կ'ընէ՝ ամրապնդելու երկու տէրութեանց միջեւ եղած բարեկամական ու բարի դրացիութեան կապերը։»

—Շաբաթ իրիկուն դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ Պ. Զինովիեվի ի պատիւ տրուած հացկերոյթին առեն խորհրդական Պ. Չէրքասքէվ բաժակ պարպեց դեսպանին կենացը, դրուատելով Ն. Վսեմութեան բարձր ձիրքերը։ Խորհրդականը երկար կեանք մաղթեց դեսպանին։ Ուրիշ բանախօսութիւններ ալ արտասանուեցան։

—Պ. Զինովիեվ, իր յոբելեանին առթիւ, հարիւրէ աւելի շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ զանազան կողմերէ, մանաւանդ Նիգոլա Բ. կայսրէն, մեծդուքսերէն և զանազան բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ։

—Թաթավլայի Ռուսաց բարեգործական Ընկերութիւնը որ միշտ վայելած է Պ. Զինովիեվի աջակցութիւնը, իրեն պատուակալ նախագահ ընտրեց զայն. նաեւ դեսպանին նուիրեց ատլասէ արծաթ մը ոսկեթել ու մետաքսէ բանուած դէպքին թուղթի վրայ, որուն վրայ ուղերձ մըն ալ կայ։

Պ. ՄԱՔՍԻՄՈՎ, Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին թարգմանը, կիրակի օրը տօնեց՝ իբրեւ ռուսական դեսպանատան պաշտօնատար Կ. Պոլիս գտնուելուն քսանհինգամեայ յոբելեանը։ Դեսպանը ու բոլոր պաշտօնատարները շնորհաւորեցին զայն։ Պ. Մաքսիմովի պաշտօնակիցները սեղանի արծաթեայ սպաս մը նուիրեցին իրեն իբրեւ յիշատակ։ Դեսպաններէն ոմանք ալ շնորհաւորեցին Պ. Մաքսիմովը։ Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքը շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին Թարգմանին։

—Վեհ. Սուլթանն ալ բարեհաճեցաւ Իր կայս. մեծարանքները շնորհել Պ. Մաքսիմովի։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ.—Ռումանիոյ կառավարութիւնը վերցուց Կ. Պոլսոյ ժամանումներուն դէմ ձեռք առնուած առողջապահական միջոցները։ Միայն բժշկական քննութիւն և ախտահանում պիտի կատարուի։ Ռումանական շոգենաւերը պիտի վերսկսին իրենց կանոնաւոր երթեւեկութիւնները Քէօսթէնճէի և Կ. Պոլսոյ միջեւ։

—Պուլկարիա ալ վերցուց Կ. Պոլսոյ ժամանումներուն դէմ սահմանուած քարանթինան։

ԻՍԼԱՄ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.— Ռուսիոյ հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ Սեվաստոպոլէն թէ դէպի Կ. Պոլիս ճամբայ ելլող իսլամ ուխտաւորներու թիւը կ'աւելնայ։ Անցեալ չորեքշաբթի Սեվաստոպոլէն ճամբայ ելեր են երկու հարիւր ուխտաւորներ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ.— Ռէժիի ընդհանուր տնօրէն Պ. Ռամպէր, Եգիպտոսէ կատարած ուղեւորութեան պահուն, գլխաւորապէս զբաղեցաւ օսմ. ծխախոտները հոն ներածելու խնդրով։ Պ. Ռամպէր հաստատեց թէ ներածումները անցեալ տարիներէն պակաս են, բայց նախորդէն աւելի։ Միջոցներ ձեռք առաւ աւելցնելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը, Սոպրանիէի ուղերձը մատուցանող պատուիրակութիւնը ընդունելուն առթիւ, յայտարարեց թէ ո՛րքան երջանիկ է տեսնելով որ Սոպրանիէն ալ իրեն չափ ճանչցած է երկրին դժուարին կացութիւնը՝ ելմտական ու տնտեսական տեսակէտով, և թէ Սոպրանիէին անկ է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել՝ վերջ մը տալու համար ելմտական տագնապին։

ՆՊԱՍՏ.—Բէլէքքէի ողողումներէն և Պիլէճիկի հրդեհէն վնասուողներուն համար կազմուած յանձնաժողովը մինչեւ հիմա 166,539 ղրուշ հաւաքած է։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հանգստեան թոշակի սնտուկին վարչութեան կողմէ Ֆաթիհի, Գասըմ Փաշայի և Սկիւտարի կողմը հաստատուած ճիւղերուն մէջ թէ՛ մեծ և թէ փոքր ամսաթոշակները պիտի վճարուին։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնէութիւնը որոշեց որ Շահզատէ Պաշի թատրոններուն մէջ միայն Ռամազան ամսուան ներկայացումները արտօնուին, Պայրամէն ետքը նոր շէնքեր կառուցանելու պայմանով։ Այս որոշման պատճառը այն է թէ նոյն ներկայացումները եթէ չարտօնուին, ժողովուրդը Ղալաթիոյ ու Բերայի կողմը պիտի անցնի և անվայել տեղեր պիտի յաճախէ։

ԴԱՄԲԷՄՈՒՆԻԻ մէջ նոյեմ. 16ի ուրբաթ գիշերէն սկսելով 36 ժամ շարունակ ձիւն տեղացեր ու կէս կանգունէն աւելի բարձրութեան հասեր է։ Քանի մը տուներու երդիքները փլեր են։ Ինէպօլիի թղթատարը չէ կրցեր ճամբայ ելլել։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ շրջակայ լեռները ձիւնով ծածկուած են։

ՄՈՒՇԻ շրջակայ Սուլէօլ գիւղին կարօտեալներուն 2232 քիլէ ցորեն փոխ պիտի տրուի սերմերու համար, մինչեւ յառաջիկայ ամառ։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Սէյհան գետը տեղացած անձրեւներէն յորդելով շրջակայ գիւղերը ողողուեր են։ Մարդու կորուստ չկայ։ Պաշտօնեաներ ղրկուեր են վնասներու չափը ճշդելու համար։

ՄԻԼՔԻՒԷ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը այսօր պիտի կատարուի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ընդհանուր քննիչ կարգուեցաւ վարչական Խորհուրդին նախորդ անդամ Իզզէթ էֆ.։

ՆՈՐ ՕՐԱԳԻՐ.—Պ. Պէյլէր, օրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնէութեան, զանազան առաջարկութիւններ ըրեր է երկրին տնտեսական կացութիւնը աւելի բարւոքելու համար։

ՍԻՆՈՍԱՕՂԼԸ ՍԻՄՕՆԱՔԻ էֆ. իր ծննդավայրին՝ Գայսէրիի մէջ, ուր որբանոց մը հաստատած է, որոշեր է հիւանդանոց մըն ալ հիմնել։ Յունաց Պատրիարքը [illegible] անոր։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւատորմիղը, շաբաթ օրը, Իզմիրի նաւահանգիստը հասաւ։

ԱՐՄՏԻՔՆԵՐՈՒ գինը բարձրացաւ Ռումանիոյ մէջ։

—Մարսիլիոյ մէջ ալիւրի գինը վերցաւ։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Այս առտու Մախսուսէի շոգենաւ մը Ոսկեղջիւր մտած ատեն, Պաղաքէօյի կամուրջին բաց մասին առջեւ զարնուեցաւ մակոյկի մը որ ընկղմեցաւ. քիչ հեռուն ուրիշ մակոյկի մըն ալ զարնուեցաւ։

ՏԱՎՈՒՏ ՓԱՇԱՅԻ մէջ, երէկ իրիկուն, ոճիր մը գործուեցաւ։ Շէյխօ անուն քիւրտ մը յանկարծ յարձակեցաւ կնոջ մը վրայ և դաշոյնը երկու անգամ անոր կուրծքը մխեց։ Կինը անոր թեւերէն բռնեց, բայց Շէյխօ ետեւէն ալ հարուած մը տուաւ։ Կնոջ երիկը վրայ հասնելով Շէյխոյի թեւերէն բռնեց. չարագործը իր դաշոյնը դէպի անոր դարձուց այն մարդն ալ զարնելու, բայց զէնքը իր գլխուն զարնուելով մինչեւ ուղեղը մխուեցաւ և Շէյխօ վայրկենապէս մեռաւ։ Կինն ալ թէեւ հիւանդանոց տարուեցաւ, բայց քիչ վերջը մեռաւ։ Կնոջ երիկն ալ հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ, վասն զի կասկած կայ թէ Շէյխօ չէր կրնար այդքան ուժգին հարուած մը տալ ինքզինքին։ Ոճիրին շարժառիթը սա է.— Այդ կինը Շէյխոյի ձգած կինն էր, որ յետոյ ամուսնացած էր Սալիհ անուն քիւրտի մը հետ։ Շէյխօ քանի անգամ փորձած էր վերստին կինն առնել իր քով, բայց այս վերջինը մերժած էր։ Երէկ կինը բաղնիքէն ելած տուն կ'երթար, երբ Շէյխօ վրան յարձակելով գործեց ոճիրը։ Երիկը՝ Սալիհ իր կնոջ կ'ընկերանար, քանի մ. քայլ հեռուէն։

SIROP DE RAIFORT

Եթէ ձեր տղաքը տժգոյն են, ախորժակ չունին ու իրենց վզին գեղձերը ուռած են, եթէ իրենց մորթը, գլուխը ու դէմքը դուրս կու տայ, դիմեցէ՛ք Կրիմօ և Ընկ. պատրաստած Սիրօ տը Ռէֆօր իօտէին, որ լաւագոյն կերպով կը մաքրէ մարդուն արիւնը։

Ազգային Լուրեր

Կրօնական գործոց առթիւ Վսեմ. Զիվէր պէյ երէկ Ազգ. Պատրիարքարան գնաց Ս. Պատրիարքին հետ տեսակցելու, սակայն Ն. Սրբազնութիւնը երէկ Պատրիարքարան եկած չըլլալով, մեկնեցաւ։

—Կրօնական Ժողովը այսօր սովորականէն կանուխ նիստ ունենալով, Ս. Պատրիարքը այս առտու կանուխ Պատրիարքարան գնաց։

—Բաբերդի առաջնորդական Տեղապահ և Կարնոյ Կարմրուրայ որբանոցին տեսուչ վարդապետները Ս. Պատրիարքէն 10ական լիրա ճամբու ծախք ստացեր են մեկնելէ առաջ։

—Վանէն կը գրեն թէ Վանայ առաջն. Տեղապահ Բագրեւանդեան Տ. Սահակ վարդապետ առաջնորդական Պէրաթը տակաւին Պատրիարքարանէն հոն հասած չէ։

—Գերմանացի օրիորդ մը որ Սկիւտար կը բնակի, այս առտու Պատրիարքարան ներկայանալով, հայ կրօնքը ընդունելու խնդիրք տուաւ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Կարինէն Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ տեղեկագրած է Պատրիարքարան թէ Կարմրուրայ վանքը ուրիշ հաստատութեանց նման շատ վնասուած չէ երկրաշարժէն։

—Անցեալ օր փոխանորդ Սրբազանին հետ Պ. Զինովիեվի յոբելեանը շնորհաւորելու գացած է նաեւ Տիգրանակերտի Առաջնորդ Տ. Եզեկիել Ծ. վարդապետ Արշակունի։

—Ս. Պատրիարքը երէկ ռուսական դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորեց դեսպան Պ. Զինովիեվը, իր դիւանագիտական յոբելեանին առթիւ։

—Վարչական ելմտական յանձնաժողովին պաշտօնը պիտի յանձնուի Տնտեսական Խորհուրդին, քանի որ այս վերջինը իր կազմակերպութիւնը գտած է ա՛լ ևս։ Վարչական ելմտական յանձնաժողովին անդամներէն Սաքըզեան փաշա մեռած ըլլալով, միայն կը մնայ Խորբեան էֆ., որով հարկ չէ տեսնուեր այդ մարմնին գոյութեան. Ինչպէս յայտնի է այս յանձնաժողովին նպատակն էր Պատրիարքարանի ելեւմուտքը հաւասարակշռել։

—Բաղէշի Խնամակատար Որբանոցին տեսուչ, Գէորգ Ս. Մարգարեան էֆ., Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Խորէն Ծ. վարդապետ Պետրոսեանի հրաւէրով, յունուարէն պիտի ստանձնէ Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին տեսուչ-ուսուցչութեան պաշտօնը։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս դը Քոնսդանդինոբլ)

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ, 9 դեկտ.—Երեսփ. ժողովը սկսաւ երկրորդ ընթերցումը՝ եռամսեայ ժամանակաւոր ելմտացոյցին։ Նախարարապետ Պ. ֆոն Քէօրպէր յայտարարեց թէ Չէխերուն թշնամի չէ, բայց նախարարութիւնը որ և է կուսակցութեան ալ կողմէ չէ։ Պէտք է ազատ մնայ, յաջողցնելու համար ներքին խաղաղութիւնը։ Պ. ֆոն Քէօրպէր պարզեց այն վտանգները որոնք կրնան առաջ գալ իրաց արդի կացութենէն։ Աղաչեց թէ նախարարութիւնը ամէն բան պիտի ընէ աղէտի մը առաջքը առնելու։ Նաեւ պիտի ջանայ ազգայնականները առաջնորդել խաղաղութեան։ Յարեց նաեւ թէ նախարարութիւնը պիտի ընդդիմանայ հիմնական օրէնքին բարեփոխման, նուազ յուզեալ ատեն մը կատարուելու պայմանով։ Նախարարապետը հրաւիրեց երեսփոխանները միացնել իրենց ջանքերը հաւաքական նպատակով մը և երկրին փրկութեան համար։ (Ծափահարութիւններ։ Շարժումներ։)

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ ելմտացոյցի վիճաբանութիւնը կատարուած միջոցին, ելմտական նախարար Պ. Քայեօ յայտարարեց թէ 1901ի ելմտացոյցին ամբողջ բացը է 150 միլիոն ֆր.ի բայց եթէ նախորդ երեք տարեշրջանները նկատողութեան առնուին, այդ բացը 60–70 միլիոն ֆր. կ'ըլլայ։ 1902ի ելմտացոյցին ծախքերը 67 միլիոն ֆր. աւելի են հասոյթներէն։ Նախարարը ըսաւ թէ այդ բացին առջեւը պիտի առնէ երեսուն միլիոնի չափ խնայողութիւն մը ընելով և 40 միլիոն ֆր.ի ալ գանձային տոմսակներով։ Գալով զինուորական ծախքերուն, նախարարը յայտնեց թէ կարելի չէ զանոնք զեղչել։

(Աժանս Հաւաս)

ՀՈԼԱՆՏԱ

ԼԱ ՀԷՅ, 9 դեկտ.—Բացարձակապէս կը հերքուին լրագրական այն հրատարակութիւնները թէ Վիլհէլմինա թագուհին և իր ամուսնոյն միջեւ անհամաձայնութիւններ ծագած ըլլան։

ԼԵՀԻԱ

ՎԱՐՇԱՎԻԱ.— Տեղական իշխանութեանց կողմէ ձեռք առնուած միջոցներուն հակառակ, հակագերմանական զգացումները կ'աւելնան։

ՀՐԴԵՀ

ՊԵՐԼԻՆ.—Հէյլպրոնի մեծ գործարանները այրեցան։ Քարլսրուհէն ալ վտանգի տակ է (?)։

ՍԵՐԲԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՕՖԻԱ.—Սոպրանիէի դիւանին անդամները դեկտ. 28ին Պելկրատ պիտի երթան՝ Սքուբշթինային այցելութիւն տալու։ Յունուար 2ին ալ Սերպիոյ երեսփ. ժողովին անդամները Սոֆիա պիտի երթան։

ՑՈՐԵՆԻՆ ԳԻՆԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ցորենի գիներուն բարձրացումը կը շարունակէ։ Այսօր վերջին գինն էր 85.50, որուն նմանը չէ տեսնուած երկար ատենէ ի վեր։

ՄԱՆՋՈՒՐԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ.— Չինաստանէն դարձող անգլիացի հարիւրապետ մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսները 250,000 զօրք կը համախմբեն Մանջուրիոյ մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը ետ կանչուեր է։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրեդորիայէն կը հեռագրեն թէ Պօէրները Քլամֆէլտէմի մէջ անգլիական ջոկատ մը գերի բռներ և ռազմամթերքով լեցուն 30 վագոն գրաւեր են։

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ ինֆլուէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին և նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթ խառնուած Քրոնտորֆի հանքային ջուր՝ և լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԹԷՓՈՒԼԻՍ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Փոխառութ. Սեր. Դ.	Օ. Ղ.	27	01
Ամէնէն բարձր գին	»	27	03½
Ամէնէն վար գին	»	27	01
Ռումէլիի Երկաթ. զոյգ.	Ֆր.	105	87
Ամէնէն բարձր գին	»	106	37
Ամէնէն վար գին	»	105	37

ԲԱՑՈՒՄ 27 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխառութ. Սեր. Դ.	Օ. Ղ.	26	39
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	105	50
Օսմանեան		—	—
Ռէժի		13	10
Օսմ. [illegible]		—	—
[illegible]		0	10
[illegible]		0	12
[illegible]		3	70
[illegible]		5	55
» [illegible]		1	40
» [illegible]		483	—
[illegible]		465	—
[illegible]		78	50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Զ Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	02
[illegible]	»	90	20
[illegible]	»	54	08
Մէճիտիէ [illegible]	»	108	03
[illegible]	»	96	20
[illegible]	Օ. Ղ.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԼՈՆՏՈՆ, 9 Դեկտեմբեր

Անգլիական Փոխառութ.	92	62½
Օսմանեան [illegible] սէրի Բ.	50	—
Օսմանեան [illegible] սէրի Գ. բաց.	24	50
Օսմանեան [illegible] սէրի Դ. գոց.	24	50
Օսմանեան Պանքա	11	2½
[illegible] 1890	100	50
Հելլենական 5½	39	—
» Մոնոփոլ	43	—
[illegible] 1888	88	—
Իտալական Ռէնթ	106	—
[illegible]	294	12
[illegible]	3	25
[illegible]	18	50
Փոխանակութիւն	25	335

ՓԱՐԻԶ, 9 Դեկտեմբեր

[illegible] 3 %		101	45
» » 3½ %		101	50
Օսմ. Փոխառութ.) բաց.	Ղրշ.	25	—
) գոց.	»	25	—
» » Բ.	»	50	70
» » Գ.	»	27	45
Օսմ. Դրամատուն	Ֆր.	533	—
[illegible]	»	455	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	107	75
[illegible]	»	519	—
Օսմ. Ռէժի	»	317	—
[illegible] 4 %		560	—
Քրէտի Լիոնէ		1010	—
[illegible]	»	101	05
[illegible]	»	75	85
[illegible]	»	89	50
[illegible]	»	25	150
[illegible]	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 9 Դեկտեմբեր

[illegible]	»	289	20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	102	—
Օ. Ռէժի	»	289	50

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Դեկտեմբեր

[illegible]	»	216	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	101	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԶԻԼԵԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ
Թիւ 23, [illegible]

Յիշեալ դրամատունը, որ իր գործառնութեանց ճշդութեամբը և ուղղամտութեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վրայ. Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարաններու ամէն տեսակ արժէթուղթերու բոլոր գործեր կը կատարէ։ Այլեւայլ արժէթուղթեր կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւելեան Ռումէլիի Երկաթուղիի Ընկերութեան բրոմեսներ հրապարակ կը հանէ որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ 7½ ղրուշ
Կէս 5 »
Քառորդ 3 »

Նաեւ համաձայնած ըլլալով Իզմիրի Համիտիէ արհեստից վարժարանին վիճակահանութեան ձեռնարկուներուն հետ, այդ վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախէ, հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ 80 ղրուշ
Կէս 40 »
Քառորդ 20 »
Մէկ ութերորդ 10 » 693

Eau minérale naturelle
Krondorf
la meilleure boisson de table et rafraîchissante.

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէնէ մուպայաա օլունաճագ իրի վէ ուֆագ տանէլի մըսըր իլէ տարը վէ քէնէվիրին մունագասասընա պաշլանարագ Թէշրինի սանինին եիրմի եէտինճի սալը կիւնի իհալէի էվվէլիէ վէ եիրմի տօգուզունճու փէնչշէնպէ կիւնի տէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճագընտան իսթէքլի օլանլարըն թէմինաթ աքչէսինի վէ եա մուքավէլէ քէֆալէթնամէլէրի մուսթասհիպէն հէյէթի մախսուսէյէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 24 Թէշրինի սանի սէնէ 317
2—2

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Չէնկէլլի գանտիլ զինճիրի ատէտի 1000 պէճէր ատէտի 2 ղրուշ 27 փարա։ Թէլ զինճիրի ատէտ 2040 պէճէր ատէտի 6 ղրուշ 27 փարա։ Չէնկէլլի Թիմուր Թօփ ատէտ 500 պէճէր ատէտի 5 ղրուշ 27 փարա։

Խազինէի Խասսայի Շահանէնէ մուպայաա օլունաճագ իւչ գալէմ էշեանըն պալատա մուհարրէր ֆիաթլարլա թալիպի [illegible] Թէշրինի սանի շէհրինին եիրմի եէտինճի սալը կիւնի իհալէի էվվէլիէ վէ եիրմի տօգուզընճը փէնչշէնպէ կիւնի տէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճագընտան իսթէքլի օլանլարըն թէմինաթ աքչէսինի վէ եա մուքավէլէ քէֆալէթնամէլէրի մուսթասհիպէն հէյէթի մախսուսէյէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 25 Թէշրինի սանի սէնէ 317
2—3

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հաստատութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ամէն իր տեսակին մէջ։ Ստուգապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի աղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և ատհասարակ բորբոքման և ռանցկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյր (սրտմա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացումը (tic), յօդակապերու ախտերը, կեղանկը (մարխա), ճմլուածները, ճաքռտուքները, արիւներուկները, ցրտահար առաջ եկած ճաքռտուքները, վէրքերը, ուռած եւ ախտաժէտ աչքերը, մորթախտը, մառմաշուքը, փարզախտի ճարերը, մորթային ճարերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին այլի հիւանդութեանց և վէրերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Մինչ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հնացեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք. հերպէսիպիւն (սաչգըրան), օձացաւ (խըլանըրգ), որքին (բէմբէճի) բորոտութիւն, փոքր այտուցներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրեր եւն. եւն.։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիին յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Գ. Խոմբեա Քաբուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 95-96։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով տրուօնուած 1853 տարւոյ 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, եւն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ աղոց ու որբերու համար օժիտ մը, լաւաթարկան փոքր վճարումներով.—(միեւնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն օգնէնալի, եռկաքուղիի, թիւնէկլի եւն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, չարաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 չաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), պայմանով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ՀԱՅՕ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԿԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը, Իւնայէթ խան, թիւ 7, 8, 9։

ԱՋԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը երէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, Թողէք Եանօսի նման պզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և չատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ ուրիշ ածողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, երբ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504 59—65

VIN DE BUGEAUD

TONI NUTRITIF AU QUINQUINA ET AU CACAO

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻ

ԿՈՐՈՎԻՉ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ՇԻՆՈՒԱԾ ՔԻՆՔԻՆԱՅՈՎ ԵՒ ՔԱՔԱՕՅՈՎ

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ կորովիչ դեղերու էն հաճելին և էն լաւն է։ Բովանդակ աշխարհի բժշկական հեղինակութիւնները զայն կը յանձնարարեն անարիւնութեան, քլօռօզի, ամէն տեսակ տենդերու, ջղային նիւանդութեանց, ստամոքսի նիւանդութեանց և նորաբոյժ վիճակի համար։

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ կը գտնուի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ. — P. LEBEAULT & Cie, 5, rue Bourg-l'Abbé, PARIS.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳ ԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,03.,390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, չահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Բերա, Թիւնէլի հրապարակը։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

747 25—52 Տնօրէն Արեւելքի համար Լ. ՓՕՆՏԻ

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ և երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, աղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնապատութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, երէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմնին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մերքէզեանի փողոց, Ճէնիտ խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։ Քննիչ գործակալութեան Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ։

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, „ՕՍՄԱՆԵԱՆ‟ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առտենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար չահու աղբիւր մըն է։

CONSTANTINOPLE
DRAGONIS & BILIKAS
GALATA
Rue Sandoukdjilar No. 102
BON
150 FEUILLES
PAPIER
Bon Marché
DUC
PAPIER A CIGARETTES
EXTRA SUPERIEUR
DEPOT UNIQUE POUR LA ROUMANIE LA TURQUIE ET LA BULGARIE
DRAGONIS & BILIKAS
CONSTANTINOPLE GALATA
RUE SANDOUKDJILAR No. 102

Երբ ամէն առթիւ կը ջանաք ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն ըրէք որ ձեր գործածած սիկառի թուղթերն ալ առողջապահիկ ըլլան։ ՏԻՒՔ և ՊՕՆ և ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ սիկառի ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։ 51—52

„ՀԻՆ ԳԻՆԻ‟ երեսունեօթը տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր առաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, Հանգուցեալ Բուխթար Ցանկոյ տունը։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէռնիա	13900	Սիլվանիա	5591
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4541
Լուքանիա	12952	[illegible]	3229
Քամբանիա	12950	Փավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Քիբրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սամարիա	2556
Էթրուրիա	8120	[illegible]	2181
Սէրվիա	7392	[illegible]	181
[illegible]	7388		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քէրպինս, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս կը սպասուի դեկտ. 20ին։

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻՆԿԷՐ
Joly et Seager
Իւնայէթ խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Թօբ Ղաւէտէնի փողոց 355

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3504
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3300
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	2096
[illegible]	5700	[illegible]	281
[illegible]	5700	[illegible]	301
[illegible]	5700	[illegible]	281
[illegible]	2500		

[illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՅԵՆՏԻՆ
Ղալաթիա, [illegible]
690

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան պաշտօնատունը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,3
1898 ի հասոյթք 34,775,
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ռուբ. 164,172

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Յ. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ
ԹԷՈՏՕՐ ՊԷՏՏԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՛° Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396

(Եանիքի զաւերչատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպըւքնեանց դէմը)

[illegible] մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով զիմռու և բուժուած վերադառնալու [illegible]

Նորաձեւ [illegible] ձեւով պատրաստեալ, [illegible], ղեկի ձեւատուրութիւն ցոս զարկի, ճամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն [illegible]

[illegible]

Ե. Գ. [illegible] օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) [illegible] (մինչեւ կէս գիշեր) [illegible]

Տնօրէն.—[illegible] 197

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք եւն.։ Աննման դեղ այտուցներու և կօշտի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

ՓԱՔԷԹ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1062	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	184
[illegible]	2607	[illegible]	3906	[illegible]	1695	[illegible]	2373	[illegible]	1113
[illegible]	1541	[illegible]	395	[illegible]	775	[illegible]	2709	[illegible]	1735
[illegible]	2377	[illegible]	1311	[illegible]	1531	[illegible]	2567	[illegible]	1193
[illegible]	1832	[illegible]	987	[illegible]	1720	[illegible]	1057	[illegible]	1209
[illegible]	1844	[illegible]	2383	[illegible]	3800	[illegible]	1725	[illegible]	1823
[illegible]	1072	[illegible]	1712	[illegible]	598	[illegible]	2413	[illegible]	1546
[illegible]	741	[illegible]	504	[illegible]	1254	[illegible]	1082	[illegible]	2327
[illegible]	4431	[illegible]	5484	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1479
[illegible]	1677	[illegible]	1530	[illegible]	1050	[illegible]	4925	[illegible]	487
[illegible]	1337	[illegible]	1361	[illegible]	1058	[illegible]	1553	[illegible]	2429
[illegible]	1264	[illegible]	936	[illegible]	1207	[illegible]	1827	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1328	[illegible]	1706	[illegible]	516	[illegible]	1329
[illegible]	1729	[illegible]	349	Լէօ	1052	[illegible]	2229	[illegible]	2296
[illegible]	1534	[illegible]	4582	[illegible]	1279	[illegible]	1683	[illegible]	1256
[illegible]	2697	[illegible]	4080	[illegible]	1843	Ռօլլօ	1813	[illegible]	1200
[illegible]	4225	[illegible]	1243	[illegible]	2121	[illegible]	1789		

Շիքիօ շոգենաւը, Նաւապետ Սթըրթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է և պարպելէն յետոյ Նովորոսիսք և Օտեսա պիտի երթայ։

Գլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Եընկ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորէ ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀՕԼՏ ԷՆՏ ՔՕ
Թիւ 22—24, [illegible] խան, Ղալաթիա 377

COMP. RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

- 27 10 [illegible]
- 28 11 [illegible]
- 29 12 [illegible]
- 29 12 [illegible]
- 30 13 [illegible]

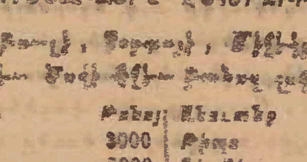

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Դեկտ. 10ին Մինկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։

[illegible]

[illegible] 245 ֆրանք, [illegible] 175 ֆրանք. [illegible]

[illegible] 516 Փ. [illegible]

ՄՌՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	3500
[illegible]	3000	[illegible]	3400
[illegible]	3000	[illegible]	3350
[illegible]	3000	[illegible]	2959
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1800
[illegible]	2500	[illegible]	1500

[illegible]

194 [illegible]

[illegible]

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1901 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 224 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 223 խառն Իրկն.
Ժ. Վ.				Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ քըզըք	»	2 20
1 39	»	Սաբօնճը բունար	»	1 38
2 33	»	Ալայունդ	»	12 42
3 15	»	Ջէքիւրլէր	»	11 53
4 10	»	Տէօյէր	»	11 5
4 39	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 3	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
6 1	»	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9 13
6 41	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլու	»	6 40
8 45	»	Եասսըճան	»	6 15
9 16	»	Աք չէհիր	»	5 53
9 48	»	Ազարի քէօյ	»	5 13
10 30	»	Ջավուշճը քէօյ	»	4 35
11 8	»	Իլկին	»	4 3
11 55	»	Գատըն-Խանը	»	3 9
12 50	»	Սէրայ-Ինի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բունար-Պաշը	»	12 42
3 —	ժմն.	Գօնիա	մկն.	12 —
Իրկն.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 122 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 121 խառն Իրկն.
Ժ. Վ.				Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	»	Աք Պունար	»	10 18
2 24	»	Ալըք Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	8 58
4 9	»	Սարըքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիչէր	»	7 4
5 35	»	Սաքըլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Բօլաթլը	»	5 16
8 21	»	Մալը Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10 —	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրկն.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ. Թ. 422 խառն Իրիկ.	ԵՐԹ Կառախումբ. Թ. 424 խառն Իրիկ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ. Թ. 421 խառն Առտու	ԴԱՐՁ Կառախումբ. Թ. 423 խառն Իրիկ.
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.				Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
6 30	8 —	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	6 —	7 30
6 48	8 18	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	5 42	7 12

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 324 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 323 խառն Իրկն.
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.				Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
2 35	12 45	մկն.	Ալայունտ	ժմն.	2 —	12 5
2 55	1 5	ժմն.	Քէօթահիա	մկն.	1 40	11 45